

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему:

“Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрних підприємств”

Виконала: студентка групи ОО(з)-41

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Пасічник Наталія Павлівна

Керівник: к.е.н., доц. Шкроміда Н. Я.

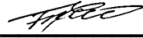
Рецензент: д.е.н., проф. Шеленко Д. І.

Івано-Франківськ – 2022 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет Економічний
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень Бакалавр
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
(підпис)

Баланюк І. Ф.
(прізвище, ініціали)

“ 11 ” жовтня 2021р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Пасічник Наталії Павлівні

1. Тема роботи “Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрних підприємств”.

Керівник роботи: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Шкроміда Н.Я.

2. Перелік питань, які потрібно розробити: доходи та витрати діяльності як економічні категорії і їх значення в системі управління підприємством; класифікація доходів та витрат підприємства з метою їх обліку і аналізу; нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства; особливості організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства; синтетичний і аналітичний облік доходів та витрат діяльності підприємства; облік формування та використання фінансових результатів підприємства; організація і методика аудиту доходів та витрат аграрного підприємства; аналіз рівня, динаміки і структури доходів та витрат діяльності підприємства; оцінка показників рентабельності діяльності підприємства.

3. Дата видачі завдання 13.10.2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат діяльності підприємства	17.02.2022 р.	Виконано
2.	Організаційно-методичні аспекти обліку доходів та витрат діяльності ТОВ “Агрокомпанія Прикарпаття”	16.03.2022 р.	Виконано
3.	Аудит та аналіз доходів та витрат діяльності ТОВ “Агрокомпанія Прикарпаття”	18.04.2022 р.	Виконано

Студент Пасічник Н. П.

Керівник роботи Шкроміда Н. Я.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника, доцента, кандидата економічних наук

Шкромиди Надії Ярославівни

на дипломну роботу студентки 4-го курсу групи ОО(з)-41

Пасічник Наталії Павлівни

на тему:

“Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрних підприємств”

Актуальність теми. В умовах господарської діяльності підприємства ключову роль відіграють доходи та витрати діяльності, оскільки саме вони визначають фінансовий результат підприємства, який може бути як прибуток, так і збиток. А тому всі підприємства мають на меті мінімізувати витрати та збільшити доходи. Щоб втриматися в умовах конкурентної боротьби, потрібно впроваджувати нетрадиційні системи отримання інформації про витрати та доходи, калькулюванні собівартості продукції, розрахунку фінансових результатів, а також методів аналізу витрат та доходів, і як наслідок розробка дієвої системи управління.

Дипломна робота виконана відповідно до мети та завдань на основі використання матеріалів діяльності ТОВ “Агрокомпанія Прикарпаття” за 2019-2021 рр.

Метою роботи є узагальнення теоретичних та практичних особливостей обліку, аналізу та аудиту витрат та доходів діяльності підприємства.

У першому розділі дипломної роботи розкрито економічну сутність доходів та витрат, їх значення у діяльності підприємства, проведено класифікацію доходів та

витрат з метою їх обліку та аналізу, досліджено нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства.

У другому розділі дипломної роботи розкрито особливості обліку доходів та витрат діяльності підприємства, досліджено синтетичний та аналітичний облік доходів та витрат підприємства, розкрито особливості обліку формування та використання фінансових результатів підприємства.

У третьому розділі дипломної роботи описано особливості організації і методики аудиту доходів та витрат аграрного підприємства, проведено аналіз рівня, динаміки та структури доходів та витрат підприємства та оцінку показників рентабельності та фінансової стійкості підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення роботи доведені до прикладних рекомендацій і можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ “Агрокомпанія Прикарпаття”.

Загальний висновок. Дипломна робота Пасічник Наталії Павлівни на тему “Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрного підприємства” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присвоєння освітньої кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рекомендується до захисту з оцінкою “відмінно”.

Науковий керівник
кандидат економічних наук
доцент кафедри обліку і оподаткування

Н. Я. Шкроміда

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

студентки 4-го курсу групи ОО(з)-41

Пасічник Наталії Павлівни

на тему:

“Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрних підприємств”

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання спрямована на отримання максимально можливої економічної вигоди, що знаходить свій прояв у фінансових результатах. Фінансовий результат господарювання підприємства, що виступає у формі прибутку або збитку, відображає ефективність його операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та служить основним критерієм стратегії розвитку суб'єкта господарювання. Дослідження економічної сутності витрат і доходів, визначення основних завдань обліку, аналізу та аудиту витрат і доходів підприємства є основою ефективної роботи підприємства. Це зумовлює актуальність теми дипломної роботи, яка рецензується, та її зміст.

Якість проведеного аналізу проблеми полягає у обґрунтуванні теоретичних та методичних аспектів і розробці на цій основі практичних рекомендацій спрямованих на покращення фінансових показників діяльності підприємства.

Результати дослідження викладені у логічній послідовності, поставлені мета і завдання у роботі є розглянутими та завершеними конкретними висновками та рекомендаціями, які мають практичну цінність та можуть бути реалізовані у діяльності підприємства.

Практична цінність висновків і рекомендацій полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані у фінансово-господарській діяльності ТОВ “Агрокомпанії Прикарпаття”, а отже є реальними.

Отже, дипломна робота Пасічник Наталії Павлівни на тему “Облік, аналіз та аудит доходів та витрат аграрних підприємств” відповідає вимогам, що ставляться до дипломних робіт, проведені дослідження носять закінчений характер і можуть бути представлені до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присвоєння освітньої кваліфікації бакалавра з обліку і оподаткування.

Рецензент
доктор економічних наук
професор кафедри теоретичної і
прикладної економіки

Д.І. Шеленко

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Доходи та витрати діяльності як економічні категорії і їх значення в системі управління підприємством	6
1.2. Класифікація доходів та витрат підприємства з метою їх обліку і аналізу	16
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства	25
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ”	31
2.1. Особливості організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства	31
2.2. Синтетичний і аналітичний облік доходів та витрат діяльності підприємства	39
2.3. Облік формування та використання фінансових результатів підприємства	51
РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ”	58
3.1. Організація і методика аудиту доходів та витрат аграрного підприємства	58
3.2. Аналіз рівня, динаміки і структури доходів та витрат діяльності підприємства	64
3.3. Оцінка показників рентабельності діяльності підприємства	74
ВИСНОВКИ	83
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах господарсько-фінансової діяльності кожне підприємство здійснює витрати та за певних умов отримує доходи. Тому традиційною залишається проблема мінімізації витрат та збільшення доходів. До цього прагнуть всі підприємства, і тому, щоб втриматися в умовах конкурентної боротьби, потрібно впроваджувати нетрадиційні системи отримання інформації про витрати та доходи, калькулюванні собівартості продукції та розрахунку фінансових результатів, а також методів аналізу витрат і доходів, та як наслідок розробка дієвої тактики управління.

При управлінні витратами та доходами важливе місце посідає облік, зокрема фінансовий та управлінський. Він повинен показувати вичерпну та структуровану інформацію про доходи та витрати. А для забезпечення умов беззбитковості та підвищення рентабельності підприємства потрібно регулярно переглядати існуючу систему управління. В той самий час, ефективність управління визначається обліково-аналітичним забезпеченням системи витрат та доходів.

Недостатнє методичне забезпечення, що характеризує процес аналізу витрат та доходів підприємства, викликає складність, та неоднозначність при їх формулюванні в діючих нормативних та законодавчих актах. Цим підтверджується актуальність теми дипломної роботи.

Над дослідженням проблем теорії, обліку і контролю за витратами та доходами підприємств працювали багато провідних вітчизняних вчених-економістів. Деякі із питань теорії та методики бухгалтерського обліку доходів та витрат описані в працях науковців, таких як, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. А. Дерій, З. В. Задорожний, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, тощо. Проте ряд проблем, які пов'язані із відображенні в бухгалтерському обліку витрат та доходів, а також їх оцінкою і надалі є недостатньо розкритими. Їх вирішення повинно базуватися на національних особливостях ведення бухгалтерського обліку.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в узагальненні теоретичних та практичних особливостей обліку, аналізу та аудиту витрат і доходів підприємства.

Для того, щоб досягнути поставленої мети потрібно вирішити ряд таких завдань:

- розкрити зміст та значення доходів та витрат діяльності підприємства як економічних теорій;
- дослідити класифікацію доходів та витрат підприємства з метою їх обліку та аналізу;
- розглянути нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат підприємства;
- визначити особливості організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства;
- розглянути синтетичний та аналітичний облік доходів та витрат діяльності підприємства;
- дослідити особливості обліку формування та використання фінансових результатів підприємства;
- розкрити організацію та методику аудиту доходів та витрат діяльності підприємства;
- провести аналіз рівня, динаміки та структури доходів та витрат підприємства;
- проаналізувати показники рентабельності та платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є система обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат підприємства ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття».

Предметом дослідження є актуальні теоретичні положення організації та методики обліку та аудиту доходів і витрат діяльності підприємства, також їх практичне застосування на ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття».

Методи дослідження. Під час дослідження було використано систему методів, а саме: порівняння та аналіз (підходи до визначення поняття, зіставлення планових та фактичних розмірів доходів та витрат підприємства), синтез та узагальнення (спроби оптимізації визначення), причинно-наслідковий та абстрактно-логічний зв'язок (при дослідженні нормативно-правового забезпечення), вертикальний та горизонтальний аналіз, статистичний та економіко-математичний метод (аналіз доходів та витрат) тощо.

Наукова новизна результатів, які були отримані в процесі дослідження, полягає в обґрунтуванні особливостей обліку, аналізу та аудиту доходів і витрат діяльності підприємства.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Дана робота викладена на 95 сторінках, ілюстрована 28 таблицями, 12 рисунками та 3 додатками. Список використаної літератури містить 35 найменувань.

У першому розділі дипломної роботи розкрито зміст доходів і витрат як економічних категорій та їх значення в системі управління підприємством, розглянуто класифікацію доходів та витрат підприємства з метою їх обліку та аналізу, а також описано нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат підприємства.

У другому розділі дипломної роботи розглянуто особливості організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства, синтетичний та аналітичний облік доходів і витрат діяльності підприємства, а також розкриття інформації про доходи та витрати в фінансовій звітності досліджуваного підприємства.

У третьому розділі дипломної роботи описано організацію та методику аудиту доходів і витрат діяльності підприємства, проведено аналіз рівня, динаміки та структури доходів і витрат підприємства, а також оцінку рентабельності та платоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Доходи та витрати діяльності як економічні категорії і їх значення в системі управління підприємством

Такі економічні категорії як «доходи» і «витрати» досліджуються протягом багатьох століть і цікавлять науковців і зараз, тому в наукових публікаціях, авторами яких є сучасні дослідники, часто публікуються роботи на цю тему. В системі економічних категорій теорія прибутку є однією із основних і тому від її трактування залежить об'єктивність оцінок економічної ефективності, які реалізуються через систему певних показників. Тому ця категорія є досить складною і як результат її визначення є суперечливим серед багатьох представників економічних шкіл чи напрямків.

Витрати є складною економічною теорією, вони пов'язані із багатьма елементами процесу управління, які забезпечують неперервність виробництва. Також варто сказати, що вони формують через вплив на прибуток кінцеві результати діяльності підприємства. Саме тому це питання є таким важливим та актуальним, оскільки завжди отримання доходу та мінімізація витрат є головною метою діяльності підприємства. А на формування фінансових результатів, тобто прибутків та збитків, в першу чергу впливають такі найважливіші чинники як доходи та витрати.

Отже, проведемо дослідження сутності поняття доходи за нормативно-правовими документами. Так, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» доходи – це є збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів чи зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (винятком є зростання капіталу за рахунок внесків власників) [1].

В НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» можна знайти таке визначення доходів: «збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)» [2].

Тобто, можна сказати, що НП(С)БО 1 дає таке ж визначення доходів як і Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У Податковому кодексі України доходи означаються як загальна сума доходу платників податку від усіх видів діяльності, нарахованого чи отриманого протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами [3].

Також визначення поняття доходу можна знайти в П(С)БО 15 «Дохід». Там сказано, що дохід визнається під час збільшення активу чи зменшення зобов'язання, що у свою чергу зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначеною [4].

Ще одним нормативно-правовим документом, який дає нам визначення доходу є М(С)БО 18 «Дохід». Визначення, яке тут наведене дещо по-іншому сформульоване, ніж в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» чи П(С)БО 15. А саме: дохід - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [5].

Тепер дослідимо поняття «витрати» за нормативно-правовими документами.

Перший документ, який нам дає визначення витрат це Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до нього, витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення

зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [1].

Таке ж визначення витрат, як і в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», можна знайти в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

У П(С)БО 16 витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань. Тут же можна знайти, що витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [6].

Відповідно до Податкового кодексу України, витрати – це сума будь-яких витрат платника податку в грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах, які здійснюються для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу [3].

Як бачимо всі визначення, які наведені у різних нормативно-правових документах, є схожими за своїм змістом. Узагальнимо вище поданий матеріал у табл.1.1.

Таблиця 1.1

Визначення сутності поняття доходи і витрати за нормативно-правовими документами

Назва документа	Визначення сутності поняття
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	- <i>Доходи</i> – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). - <i>Витрати</i> - це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення

	власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	- <i>Доходи</i> - це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників). - <i>Витрати</i> - це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).
П(С)БО 15 «Дохід»	<i>Дохід</i> визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначеною.
П(С)БО 16 «Витрати»	<i>Витратами</i> звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.
МСБО 18 «Дохід»	<i>Дохід</i> - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу.
МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	<i>Дохід</i> – це зміна у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій та інших подій, окрім тих змін, що виникли внаслідок операцій з власниками, які діють згідно з їх повноваженнями <i>Витрати</i> - зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам
Податковий Кодекс України	<i>Дохід</i> з джерелом їх походження з України - будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, у тому числі від будь-яких видів їх діяльності на території України (включаючи виплату (нарахування) винагороди іноземними роботодавцями), її континентальному шельфі, у виключній (морській) економічній зоні, у тому числі, але не виключно. <i>Витрати</i> - це сума будь-яких витрат платника податку в грошовій, матеріальній чи нематеріальній формах, які здійснюються для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу.

Також необхідно дослідити визначення сутності поняття доходів за іншими літературними джерелами.

Базилевич В. Д. вважає, що сутність поняття «дохід» потрібно розглядати у вузькому і широкому розумінні. У широкому розумінні дохід розглядається як грошові та натуральні надходження до суб'єктів господарського життя. У вузькому значенні дохід - це потік грошових надходжень в одиницю часу (годину, тиждень, місяць, рік). На відміну від багатства, яке втілюється у запасах активів (будівлях, спорудах, знаряддях праці, цінних паперах, готівкових грошах і т. ін.), дохід передбачає приплив грошей [7, с.343].

В той час, О. В. Овсієнко зазначає, що дохід - це певна кількість грошових коштів та інших благ, які отримані фірмою за певний період часу в результаті її діяльності як організаційної одиниці бізнесу [8,с.164].

Як бачимо визначення поняття доходу у вузькому розумінні Базилевича В. Д. і розумінні О. В. Овсієнка сходяться. Вони обидва роблять акцент на понятті «грошові кошти», які надходять за одиницю часу.

Схоже визначення дають також О. І. Павликівська і Л. І. Марущак. Вони стверджують, що дохід – це сумарні надходження за певний період часу від здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства [9, с. 344].

Також варто сказати, що багато науковців використовують визначення поняття «доходи», яке подається в П(С)БО 15 «Дохід». Так от, Л. К.Сук, П. Л.Сук пишуть: «дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена» [10].

Відповідно, Яворська Т. І та Соболевська О. О. вважають, що доходом підприємства є гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності (виторг) [11].

В той час, Блонська В. І. дає таке означення доходів: «дохід підприємства, – це надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод, отриманих внаслідок використання в

господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику» [12, с.120].

На думку Гуріної Н. В., доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності та отриманих конкурентних переваг в результаті прийняття ефективних управлінських рішень [13, с.205].

А відповідно, Шмиголь Н. М. каже, що дохід підприємства – це збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів і/або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику [14]. Із таким визначення погоджується також Панченкова Ю. В.

Можна сказати, що розуміння поняття доходів Гуріної Н. В., Шмиголь Н. М., Панченкової Ю. В. схожі. Всі вони говорять про збільшення економічних вигод під впливом різних чинників. Тут також можна провести паралель із П(С)БО 15 «Дохід».

У результаті дослідження можна побачити, що більшість визначень авторів спираються на офіційне, яке представлено у П(С)БО 15. Також можна побачити, що визначення будуть відрізнятися в залежності від того хто їх подає: чи економісти, чи фінансисти, чи податківці, чи менеджери, чи обліковці.

Можна теж прослідкувати, що є автори, які не розділяють поняття доходу із виручкою від реалізації готової продукції. А є автори, які вважають дохід більш широкою категорією і підкреслюють його вплив на результат діяльності суб'єкта господарювання.

Узагальнимо вище поданий матеріал щодо економічної сутності поняття доходів у табл.1.2.

Визначення сутності поняття «дохід» за різними літературними джерелами

Автор	Визначення сутності поняття «дохід»
Базилевич В. Д.	У широкому розумінні <i>дохід</i> розглядається як грошові та натуральні надходження до суб'єктів господарського життя. У вузькому значенні дохід - це потік грошових надходжень в одиницю часу (годину, тиждень, місяць, рік). На відміну від багатства, яке втілюється у запасах активів (будівлях, спорудах, знаряддях праці, цінних паперах, готівкових грошах і т. ін.), дохід передбачає приплив грошей.
Овсієнко О. В.	<i>Дохід</i> - це певна кількість грошових коштів та інших благ, які отримані фірмою за певний період часу в результаті її діяльності як організаційної одиниці бізнесу.
Павликівська О. І. Марущак Л. І.	<i>Дохід</i> – це сумарні надходження за певний період часу від здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.
Сук Л. К., Сук П. Л.	<i>Дохід</i> визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.
Яворська Т. І., Соболевська О. О.	<i>Доходом</i> підприємства – гроші або матеріальні цінності, отримані від виробничої, комерційної, посередницької чи іншої діяльності (виторг).
Блонська В. І.	<i>Дохід</i> підприємства – це надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод, отриманих внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику.
Гуріна Н. В.	<i>Доходи</i> – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності та отриманих конкурентних переваг в результаті прийняття ефективних управлінських рішень.
Шмиголь Н. М.	<i>Дохід</i> підприємства – це збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів і/або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику.

Отже, проаналізувавши різні публікації вчених, нормативно-правові документи з проблематики доходів, можна зробити висновок, що доходи - це грошові чи матеріальні цінності чи навіть послуг, які були отримані певними особами в результаті господарської діяльності за звітний період, за умови, що це не були внески власників.

Проведемо тепер дослідження сутності поняття витрат за різними літературними джерелами.

Так, Андросенко О. О. вважає, що витрати - це вартість використаних ресурсів для виготовлення готових виробів найбільш економічно вигідними методами із дотриманням такої технології виробництва, що одночасно забезпечує оптимальну величину витрат для отримання прибутку й максимально можливу споживчу цінність готового продукту [15, с.125].

Як бачимо дане визначення є досить складним для сприймання і відрізняється від тих, що були наведені у нормативно-правових документах.

А от Бутинець Ф. Ф. стверджує, що витрати – це спожиті ресурси чи гроші, що необхідно заплатити за товари, роботи чи послуги [16].

В той час Волкова І. А., розуміє це поняття так: витрати - це сума спожитих на виробництво товарів, робіт, послуг, факторів виробництва (ресурсів) [17].

Ці два поняття різних авторів є схожими, в них робиться акцент на тому, що витрати – це сума спожитих ресурсів.

В Економічному словнику укладачів Осовської Г. В., Юшкевича О. О. та Завадського Й. С. можна знайти таке визначення: «витрати підприємства (англ. factory costs) – формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності. Витрати підприємства визначаються як сума зменшення вартості активів або зменшення власного капіталу (збиток)» [18]. Тут говориться про зменшення вартості активів, тому можна провести паралель із визначенням, яке подане в П(С)БО 16 «Витрати».

Нашкерська Г. В. означає витрати як процес споживання чи використання матеріалів, товарів, робіт та послуг у процесі отримання доходу [19].

А Скрипник М. І описує витрати так: витрати - це грошові і матеріальні ресурси, що були використані протягом певного періоду у господарському процесі підприємства, а також показник ефективності діяльності господарюючого суб'єкта [20].

На думку Однолько В. О. поняття «затрати», включає в себе зменшення чи використання одних активів при умові рівновеликого збільшення інших активів, чи збільшення і активів, і зобов'язань на одну і ту ж величину [21].

Як бачимо, після дослідження сутності поняття «витрати» за різними літературними джерелами можна сказати, що існують різні підходи до розуміння авторами сутності поняття «витрати». Так, одні вважають, що витрати - це зменшення активів, інші, що витрати виникають при одержанні доходу. Узагальнимо вище поданий матеріал у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Визначення сутності поняття «витрати» за різними літературними джерелами

Автор	Визначення сутності поняття «витрати»
Андросенко О. О.	<i>Витрати</i> - це вартість використаних ресурсів на виготовлення готових виробів найбільш економічно вигідними методами з дотриманням такої технології виробництва, яка одночасно забезпечує оптимальну величину витрат для отримання прибутку та максимально можливу споживчу цінність готового продукту.
Бутинець Ф. Ф.	<i>Витрати</i> - це спожиті ресурси або гроші, які необхідно заплатити за товари, роботи і послуги;
Волкова І. А. Осовська Г. В., Юшкевич О. О.	<i>Витрати підприємства</i> (англ. factory costs) – формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності. Витрати підприємства визначаються як сума зменшення вартості активів або зменшення власного капіталу (збиток).
Нашкерська Г. В.	<i>Витрати</i> як процес споживання чи використання матеріалів, товарів, робіт та послуг у процесі отримання доходу.
Скрипник М. І.	<i>Витрати</i> - це грошові і матеріальні ресурси, що були використані протягом певного періоду у господарському процесі підприємства, а також показник ефективності діяльності господарюючого суб'єкта.
Однолько В. О.	<i>Затрати</i> включають в себе зменшення чи використання одних активів при умові рівновеликого збільшення інших активів, чи збільшення і активів, і зобов'язань на одну і ту ж величину.

Отже, проаналізувавши різні публікації вчених, нормативно-правові документи з проблематики витрат, можна зробити висновок, що витрати - це кошти витрачені на плату за використання ресурсів чи послуг для досягнення поставленої мети, тобто забезпечення реалізації продукції та отримання прибутку, за умови, що це не вилучення внесків власників.

Розвиток сучасних ринкових відносин, інтеграція вітчизняної економіки в європейські простори породжують потребу вдосконалення функцій управління. Безумовно їх реалізація залежить від правильного розумінні основних елементів економічної теорії, важливими складовими яких є доходи і витрати.

А тому дослідження сутності цих понять має важливе значення для визначення їх ролі в системі управління діяльністю, і для розробки методів ефективного управління підприємствами.

Доходи для будь-якого підприємств незважаючи на галузь діяльності, форму власності чи інші фактори є досить важливими, тобто мають ключове значення. Оскільки, отримання оптимального доходу підприємством, у розмірі, яке може покрити поточні витрати виробництва, сплату податків і ще в результаті отримати прибуток, є головною умовою для функціонування суб'єктів господарювання.

Не менш важливе місце у системі управління підприємством займають витрати, оскільки впливають на собівартість продукції, її ціну та на обсяг одержаного прибутку, а в загальному і на господарську діяльність підприємства. Управління витратами є ключовим інструментом в економічному управлінні.

Таким чином дослідження економічної сутності витрат і доходів, визначення основних завдань з обліку витрат і доходів підприємства є основою ефективної роботи підприємства.

1.2. Класифікація доходів та витрат підприємства з метою їх обліку і аналізу

Досконала класифікація витрат і доходів є передумовою належним чином організованого обліку. Тому аналіз витрат та доходів, їх облік має ґрунтуватися на певних принципах. За допомогою класифікації можна правильно групувати, систематизувати дані як про витрати, так і про доходи. Які відносяться до ключових

об'єктів бухгалтерського обліку. Класифікація визначає співвідношення елементів, їх взаємозв'язок. Також вона визначає методи контролю, обліку та аналізу.

Для проведення оцінки, аналізу діяльності підприємства класифікація доходів відіграє ключову роль, а саме класифікація за різними ознаками.

Вдосконалена система обліку має досить точно вказувати на доцільність затрат, що мають вплив на формування фінансових результатів. Беззаперечно, облік має забезпечувати інформацією керівництво щодо управління підприємством для прийняття рішень чи знаходження резервів скорочення витрат, що може позитивно вплинути на формування фінансових результатів.

Доходи підприємства, які можна розглядати з метою їх обліку і аналізу, можна класифікувати за такими ознаками:

- за видами діяльності;
- за видами продукції;
- за ринками збуту;
- за віднесенням до звітних періодів;
- за формою розрахунку;
- для оподаткування.

До першої класифікаційної групи відносяться доходи від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Дохід від операційної діяльності – це виручка від реалізації продукції, яку розраховують на основі обсягу реалізованої продукції, виходячи з діючих цін (без ПДВ, акцизів чи торгівельних та збутових знижок).

Дохід від фінансової діяльності – це надходження від погашення раніше наданих іншим суб'єктам позик, від випуску акцій чи від випуску облігацій.

Дохід від інвестиційної діяльності – це надходження від реалізації необоротних активів, основних засобів, нематеріальних активів чи фінансових інвестицій, емітованих іншими суб'єктами.

Така класифікація, тобто за видами діяльності, вважається найбільш суперечливою. Я думаю, це через існування в економічних джерелах неоднозначних думок щодо розрізнення доходів від інвестиційної та фінансової діяльності.

Наступна ознака – вид продукції: реалізація товарів, робіт чи послуг. Це є загальний дохід, отриманий в результаті реалізації певного виду продукції без вирахування знижок, ПДВ тощо.

Класифікують доходи ще за ринками збуту – вітчизняні і міжнародні, тобто за географічними сегментами. За віднесенням до звітних періодів доходи можуть бути минулих періодів, поточні доходи чи доходи майбутніх періодів.

Поточні доходи – це грошових кошти, які надходять від інвестицій, у вигляді дивідендів, відсотків чи орендної плати та інших джерел доходу. Доходи майбутніх періодів – це доходи, які були отримані в поточному чи попередньому звітному періоді, які належать до майбутніх звітних періодів.

Якщо класифікувати доходи за формою розрахунку, то вони бувають загальні або валові та чисті доходи. Загальний дохід залежить від кількості проданих одиниць продукції, тобто це грошова сума, яку отримає підприємство від продажу продукції. А чистий дохід – це та сума коштів, яка залишиться у підприємства після сплати всіх податків та зборів.

Також доходи розрізнять як такі, що враховуються для розрахунку оподаткованого прибутку та такі, що не враховуються. Прикладом доходів, які не включаються до розрахунку оподаткованого прибутку є сума державної матеріальної допомоги. Вище наведену класифікацію доходів з метою їх обліку узагальнимо у таб.1.4.

Таблиця 1.4

Класифікація доходів підприємства за різними ознаками

Класифікаційні ознаки	Доходи
За напрямками господарської діяльності	Доходи від операційної діяльності Доходи від інвестиційної діяльності Доходи від фінансової діяльності

За джерелами формування	Доходи від реалізації товарів Доходи від реалізації інших активів Доходи від позареалізаційних операцій Доходи від надання платних додаткових послуг
За періодом формування	Доходи звітного періоду Доходи майбутнього періодів
За ідентифікацією в процесі бухгалтерського обліку	Дохід, який підлягає отриманню та отриманий у звітному періоді Дохід, який підлягає отриманню, але не отриманий у звітному періоді Дохід отриманий, але який не підлягав отриманню у звітному періоді
За характером оподаткування доходу (згідно статті 135 ПКУ)	Операційні – доходи, отримані від реалізації товарів (робіт, послуг) Позареалізаційні
За ступенем податкового очищення	Валовий дохід підприємства Чистий дохід підприємства
За формою отримання доходів	Матеріальні Нематеріальні (немонетарні)
За визнанням	Планові Отримані (фактичні)
За періодичністю	Поточні Майбутніх періодів
За ступенем суттєвості	Суттєві Несуттєві
За центрами доходів	Центр доходів “Основне виробництво” Центр доходів “Допоміжне виробництво”
З огляду на об’єкт реалізації	Реалізовані Виготовлені
За видами продукції	Виходячи з товарної групи
За ринком збуту	За географічним сегментом

Класифікація доходів, яка зображена у табл. 1.3 використовується для узагальнення бухгалтерського підходу, вона є відображеною згідно вимог законодавства.

Отже, можна зробити висновок, що наукові підходи класифікації доходів згруповані за видами діяльності та обліковою класифікацією. А тому, інформація, яку можна отримати за цією класифікацією може забезпечити лише потреби зовнішніх

користувачів, але не може забезпечення потреб керівництва чи власників. Тому що, дохід як об'єкт контролю та управління залишено поза увагою.

Розглянемо тепер класифікацію витрат з метою їх обліку та аналізу. Реалізація обліку відбувається через спостереження, через вимірювання, через ідентифікацію та через реєстрацію фактів витрачання ресурсів у процесі господарської діяльності. А згідно даних обліку проводиться контроль та аналіз виконання завдань.

Найважливішими класифікаційними ознаками для обліку є: відношення до виробничого процесу; спосіб віднесення до певних об'єктів обліку; за технологією виробництва та управління; календарний період; економічні елементи; калькуляційні статті та види діяльності.

Г.О. Партин виділяє такі види витрат за відношенням до виробничого процесу:

- витрати на продукцію (або виробничі витрати) – витрати, пов'язані з виробництвом продукції, яка є головною метою створення підприємства, ці витрати включаються до собівартості;
- витрати періоду (невиробничі витрати) – витрати, які згідно з чинними нормативно-правовими актами не включають у виробничу собівартість продукції та які пов'язані з діяльністю підприємства загалом у звітному періоді [22, с. 48].

Тобто можна сказати, що Г. О. Парин розуміє під поняттям витрат на продукцію - виробничі витрати, а витрати періоду ототожнює з невикористаними витратами.

Наступна класифікаційна ознака - спосіб віднесення до певних об'єктів обліку. Тут можна виділити два види витрат: прямі і непрямі витрати.

До прямих витрат належать витрати, які можуть відноситися безпосередньо до певної одиниці виготовленої продукції. Прикладом таких витрат можуть бути витрати на оплату праці чи вартість сировини, яку витратили на виготовлення продукції.

До непрямих витрат відносять витрати, які не можуть відноситися безпосередньо до певної одиниці виготовленої продукції, тобто ці витрати потрібні для різних задач. Прикладом є транспортно-заготівельні витрати.

В. В. Сопко вважає, що варто прямі витрати означувати як «індивідуальні», а непрямі як «загальні». На мою думку, такі терміни також є доречними і одразу ж в назві розкривають їх призначення відповідних видів витрат.

Про класифікацію витрат на прямі й непрямі можна говорити тоді, коли на виробництві виготовляється декілька видів продукції та неможливо визначити відношення конкретного виду витрат до кожного виду виробів. В такому випадку під об'єктом розуміють сам виріб та непрямі витрати розподіляють між декількома продуктами.

За третьою класифікаційною ознакою, яка полягає у технології виробництва та управління, виділяють такі види витрат:

- основні витрати – це витрати, які безпосередньо пов'язані з виробничим процесом;
- накладні витрати – це витрати, пов'язані з організацією та управлінням виробництвом на рівні спеціалістів-технологів;
- конверсійні витрати – це витрати, які складаються із непрямих витрат та витрат на оплату праці виробничих працівників.

І. А. Білоусова та А. Ю. Соколов висловлюють думку, що поняття накладних витрат, а саме їх трактування як витрат, які не залежать від технології виробництва - недоцільні. А вчений Л.І. Хоружий вважає, що поділ витрат за технологією виробництва на основні та накладні не зовсім точно характеризує їх цільовий характер та призначення. Тому більш доцільно називати їх відповідно до даної ознаки, а саме: технологічні та організаційно-управлінські [23, с. 394-395].

Як на мене, поділ витрат на основні та накладні подібний до поділу витрат на прямі та непрямі. Причиною такої схожості може бути недостатнє обґрунтування їх в науковій літературі.

Наступна ознака за якою класифікують витрати – це календарний період. Тут можна виділити поточні витрати та витрати майбутніх періодів.

Поточні витрати – це витрати з періодичністю виникнення меншою, ніж місяць. Витрати майбутніх періодів – це витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів.

Серед всіх витрат підприємства поточні займають найбільшу питому вагу. Вони повертаються до підприємства по закінченню циклу виробництва та реалізації продукції. Тобто однією із складових виручки від реалізації продукції.

За калькуляційними статтями виділяють такі види витрат:

- сировина і матеріали;
- паливо та енергія на технологічні цілі;
- зворотні відходи;
- основна заробітна плата;
- додаткова заробітна плата;
- відрахування на соціальні заходи;
- витрати на утримання та експлуатацію;
- загальновиробничі витрати;
- втрати від браку;
- інші виробничі витрати.

Групування витрат за статтями калькуляції дає можливість бачити куди, з якою метою та яких розмірів витрачені ресурси. Це допомагає вирахувати собівартість видів виробів виробництва.

Варто зазначити, що номенклатура статей калькуляції підприємства може змінюватися з урахуванням особливостей певного виду виробництва.

Наступна класифікаційна ознака полягає у групуванні витрат за економічними елементами. Такими витратами можуть бути матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизація основних засобів, знос нематеріальних активів чи обов'язкові страхові платежі.

Групування витрат за економічними елементами потрібне, для щоб вивчити матеріалоємність, енергоємність чи трудомісткість. Також за допомогою такої класифікації можна визначити як впливає технічний прогрес на структуру витрат.

Отже, можна сказати, що класифікація витрат за економічними елементами та статтями калькуляції потрібна підприємствам для формування звітності та для визначення розмірів податків та зборів згідно з чинним законодавством.

На мою думку, при виборі підприємством підходу до класифікації витрат та при здійсненні процесу управління ними, потрібно враховувати свої здібності, як внутрішні так і зовнішні. Для підприємств, які знаходяться зараз в важких економічних умовах це є особливо актуальним.

Окрім витрат, котрі включають до собівартості зробленої продукції, на підприємствах посідають місце витрати, котрі пов'язані також із операційною діяльністю, але до собівартості не входять. Такі витрати є витратами періоду та вони зразу списуються на фінансовий результат. Це адміністративні витрати, витрати на збут й інші операційні витрати.

Витрати, котрі виникають в процесі інвестиційної діяльності – це витрати, котрі підприємство отримало від залучення інвестиційних грошових коштів інших підприємств та виконання відповідних зобов'язань.

Витрати, котрі виникають в процесі фінансової діяльності – витрати від сплати відсотків і інші витрати підприємства, пов'язані з позиками, до яких відносяться позики, векселі та облігації, також інші типи короткострокових і довгострокових зобов'язань, на котрі нараховуються відсотки.

Функція аналізу формує механізм зв'язку між витратами, які виникають та їх факторами, що їх спричиняють. Витрати для аналізу поділяють за наступними ознаками: рівень контролюваності та порядок обчислення.

За рівнем контролюваності відрізняють:

- контрольовані – витрати, які менеджер може контролювати і впливати на них на певному рівні управління;

- частково контрольовані – витрати, які менеджер може частково контролювати і частково впливати на них на певному рівні управління;
- неконтрольовані – витрати, які менеджер не може контролювати і не може на них впливати на певному рівні управління.

За порядком обчислення:

- фактичні – витрати на реально виготовлену продукцію та надані послуги;
- планові – витрати на запланований обсяг діяльності відповідно до норм;
- нормативні – попередньо встановлені, обґрунтовані витрати, яких необхідно дотримуватись у процесі здійснення господарської діяльності [26, с. 53].

Вище наведену класифікацію витрат узагальнено у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Класифікація витрат за різними ознаками

№ з/п	Класифікаційна ознака	Види
1.	В залежності від видів діяльності	- витрати, які виникають у процесі операційної діяльності - витрати, які виникають у процесі інвестиційної діяльності - витрати, які виникають у процесі фінансової діяльності
2.	За економічним змістом (елементами витрат)	- матеріальні витрати - витрати на оплату праці - відрахування на соціальні заходи - амортизація - інші витрати
3.	За відношення до виробничого процесу	- основні - накладні
4.	За способами включення до собівартості	- прямі - непрямі
5.	За відношенням до звітного періоду	- витрати поточного періоду - витрати минулого періоду - витрати майбутнього періоду
6.	За центрами відповідальності	- витрати виробництва - витрати цеху - витрати дільниці - витрати функціональних служб

7.	За способом відображення в звітності	- спожиті (витрати звітного періоду) - неспожиті (витрати майбутніх періодів)
8.	За ступенем залежності від обсягів діяльності	- змінні - постійні
9.	За складом витрати	- одноелементні - комплексні
10.	Відношення до виробничого процесу	- витрати на продукцію - витрати періоду

Отже, досліджено найсуттєвіші класифікаційні ознаки доходів і витрат, реалізація функцій обліку та аналізу без яких не може бути ефективною. Також варто зазначити, що вони можуть бути доповнені іншими видами в залежності від галузі та специфіки діяльності суб'єктів господарювання.

Як на мене, неможливо виокремити єдину класифікацію витрат чи доходів, яку змогли б використовувати всі підприємства. Тому що, те що підходить одному підприємству, може не підходити іншому. Однак варто дотримуватися системи класифікації, оскільки вона сприяє успішній організації обліку, контролю, аналізу, які є невід'ємними складовими у системі управління підприємством.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства

Процес ведення обліку чи здійснення аналізу витрат та доходів регламентується певною базою нормативно-правових документів. На основі цих документів, які розроблені та затверджені на державному чи міжнародному рівнях, власники підприємств повинні визначати правила ведення бухгалтерського обліку чи внутрішнього аудиту. Система бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту не може існувати без відповідного нормативно-правового забезпечення.

Нормативно-правова база формувалось протягом всього існування нашої держави, піддаючись впливу постійних змін, як політичним так економічним, інтеграційним чи соціальним.

Багато вчених протягом довгого періоду часу досліджують проблеми нормативно-правового регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства. Проте багато проблем з цього питання і надалі залишаються невирішеними.

Огляд системи нормативно-правових актів регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства варто розпочати із міжнародних правових норм. Ці норми встановлюють порядок правил, яких повинні дотримуватися держави та інші суб'єкти міжнародного права у міжнародних відносинах. Міжнародні правові норми є найвищими у системі законодавчих актів.

Ці норми включають: Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти аудиту.

На мою думку, поступове запровадження міжнародних стандартів призводить до залучити іноземних інвесторів та до розширення експортних можливостей України.

Наступною ланкою в системі нормативно-правових актів регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства є державні вихідні правові норми.

Основним законом України є Конституція України. Відповідно до якої Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у таких сферах збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин - за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності [24, п.19.3 ст.19]. Облік та звітність підприємства здійснюються згідно до вимог ст. 19 даного Кодексу й інших нормативно-правових актів [24, п.71.1 ст.71].

Підходи щодо здійснення аудиту теж регулюється Господарським кодексом.

Аудит фінансової звітності здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності, які зареєстровані у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності [24, п.363.2].

Наступним державним правовим документом, де можна перевірити правильність обчислення доходів та витрат у грошовій у різних формах (грошова, матеріальна, нематеріальна) є Податковий кодекс України.

Платник податків зобов'язаний подавати відповідним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів документи із обліку доходів, витрат й інших показників, які пов'язані із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, які пов'язані із обчисленням та сплатою податків і зборів. У письмовій вимозі також обов'язково зазначається конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання [4,16.1.5].

Наступним нормативно-правовим документом, який регулює облік доходів та витрат підприємства є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Він встановлює правові засади регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні та визначає правила складання фінансової звітності. В цьому законі наведені базові принципи (повне висвітлення, нарахування й відповідності доходів і витрат, обачність, історична собівартість), яких варто дотримувати, оскільки вони є умовою ведення бухгалтерського обліку.

Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» описує фінансовий контроль, податковий контроль, також порядок їх здійснення та відповідальність за недотримання відповідних правил.

Ще одним нормативно-правовим документом, який регулює підходи щодо здійснення аудиту, є Закон України «Про аудиторську діяльність». В ньому зокрема описані випадки, коли проведення аудиту є обов'язковим та обов'язки суб'єктів

господарювання при здійсненні аудиту. Тобто даний закон описує організацію проведення фінансового контролю.

З метою інтеграції України у міжнародні економічні відносини та перебудови всієї економічної системи відповідно до міжнародних стандартів, президент України видав Указ «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики». Відповідно до цього указу було покладено на Державну службу статистики України, Міністерство фінансів України, Міністерство економіки України, Державний комітет України по стандартизації, методології та сертифікації за участю Національного банку України загальне керівництво розробкою і здійсненням заходів по впровадженню в Україні єдиної системи обліку та статистики, що відповідає загальноприйнятій міжнародній практиці та завданням оперативного висвітлення економічних реформ.

Третьої ланкою у системі нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік та аудит є національні стандарти та інші нормативні акти (наказ, інструкція), які приймаються Міністерством України чи іншими відомствами.

До таких нормативно-правових документів відноситься:

- 1) Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У цьому положенні визначають мету, склад та форми фінансової звітності. Також тут описані принципи підготовки та вимоги до елементів фінансової звітності.
- 2) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». У цьому положенні визначають методологічні засади формування інформації про витрати підприємства в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.
- 3) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». У цьому положенні створено засади для організації обліку доходів на підприємстві.
- 4) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні

інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

- 5) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». Дане положення містить інформацію про нематеріальні активи, формування інформації в обліку та фінансовій звітності.
- 6) Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Це положення, як і інші, вище наведені, розкриває суть поняття запасів, формування обліку запасів та розкриває інформацію про запаси у фінансовій звітності.

Ще одним документом, який призначений для регулювання обліку є Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Тут описується призначення рахунків бухгалтерського обліку та порядок їх ведення. Тобто можна сказати, що ця інструкція була розроблена з метою полегшення організації бухгалтерського обліку.

Четвертою ланкою у системі нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік та аудит є методичні рекомендації щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. Вказівки, які в них прописані розроблені для конкретних видів діяльності. Тому що, вони розробляються галузевими міністерствами чи відомствами, які враховують особливості діяльності підприємства, технології виробництва та виконання робіт чи надання послуг. Але варто зазначити, що такі документи є рекомендаційними і їх норми не повинні суперечити із нормами, які зазначені у нормативно-правових документах вищих ланок системи.

Якщо регламентована система нормативно-правових документів не встановлює порядок ведення обліку в якомусь конкретному питанні, то підприємство може самостійно розробити відповідний спосіб, дотримуючись всіх норм та правил вищих рівнів нормативно-правової бази. Це є найнижчою ланкою у системі регламентуючих актів, але є важливим документом у роботі бухгалтерів.

Узагальнимо вище наведену інформацію про нормативно-правове регулювання обліку, аналізу і аудиту доходів та витрат підприємства у табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат підприємства

№	Рівні нормативно-правового регулювання	Нормативно-правові документи
1	Міжнародні правові норми	- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку - Міжнародні стандарти фінансової звітності - Міжнародні стандарти аудиту
2	Державні правові норми	- Конституція України - Господарський кодекс України - Податковий кодекс України - Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» - Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» - Закон України «Про аудиторську діяльність» - Указ «Про перехід до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики»
3	Положення бухгалтерського обліку, які приймаються спеціальними центральними органами	- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - П(С)БО 16 «Витрати» - П(С)БО 15 «Дохід» - П(С)БО 7 «Основні засоби» - П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» - П(С)БО 9 «Запаси» - Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій
4	Методичні рекомендації	Розробляються галузевими міністерствами чи відомствами, які враховують особливості діяльності підприємства, технології виробництва та виконання робіт чи надання послуг
5	Робочі документи, що розробляються і приймаються власником підприємства	Наказ про облікову політику

Варто зазначити, що існують інші класифікації нормативно-правової бази, які пропонують науковці. От, наприклад, В. М. Пархоменко розглядає свою

класифікацію, у якій ділить акти нормативно-правової бази на групи за місцем і призначенням в організації бухгалтерського обліку.

Можна зробити висновок, що нормативно-правове забезпечення – це сукупність нормативно-правових актів, розроблених і виданих владою країни (законодавча, виконавча, представницька влада, Міністерство фінансів України, інші міністерства та відомства, і зокрема, кожне підприємство), які забезпечують функціонування та розвиток бухгалтерського обліку й фінансової звітності, а також забезпечують повноцінний розвиток економічного контролю в державі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ»

2.1. Особливості організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства

В ринкових умовах господарювання основна мета діяльності підприємства полягає в отриманні позитивного фінансового результату, а саме прибутку, основними складовими якого є доходи та витрати, саме тому належна організація їх обліку є важливою складовою облікового процесу на підприємстві.

Ефективність господарської діяльності підприємства незалежно від його форми власності, організаційно-правової форми, галузевих особливостей та масштабів діяльності, значною мірою залежить від ефективності організації бухгалтерського обліку та налагодження інформаційних потоків з метою задоволення запитів внутрішніх та зовнішніх користувачів. Це потребує постійного вдосконалення фінансового й управлінського обліку, в тому числі й обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

Науково обґрунтована і практично налагоджена система обліку та калькулювання витрат переважно визначає можливості прийняття ефективних управлінських рішень і, тому є однією з передумов ефективної діяльності підприємств.

Тому розглянемо особливості організації та методики обліку доходів і витрат на ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття».

У своїй діяльності підприємство керується Статутом та іншим чинним законодавством України. Бухгалтерський облік ведеться згідно положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Господарство складається з виробничих, допоміжних та обслуговуючих підрозділів, що включають в себе основне виробництво, машинно-тракторний парк, ремонтну майстерню.

Організаційно-правова форма підприємства – товариство з обмеженою відповідальністю. Розмір статутного капіталу досліджуваного підприємства складає 10 000,00 грн. Форма власності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» - недержавна. Тобто дане підприємство утворилося і розвивається шляхом заснування нової організацій, будівництва нової матеріально-технічної бази та придбання необхідного устаткування і обладнання за рахунок недержавного фінансування, а також шляхом приватизації окремих об'єктів.

Основною діяльністю даного підприємства, тобто операціями, що є головною метою створення підприємства і забезпечують його основну частку доходу є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Додатковими видами діяльності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» є:

- розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів;
- розведення свиней;
- допоміжна діяльність у рослинництві;
- допоміжна діяльність у тваринництві;
- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;
- оптова торгівля живими тваринами;
- вантажний залізничний транспорт;
- інша допоміжна діяльність у сфері транспорту;
- ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення;
- технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів;
- складське господарство;

- надання в оренду вантажних автомобілів.

ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» перебуває на загальній системі оподаткування. Таким чином підприємство сплачує прямий податок – податок на прибуток підприємства. Ставка податку складає 18 % прибутку до оподаткування. Також сплачуються ПДВ в розмірі 20 % та нарахування на зарплату (ЄСВ) та земельний податок у розмірі 0,4 % від нормативної грошової оцінки земель.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться за журнально-ордерною системою із застосуванням комп'ютерної програми 1С Бухгалтерія версії 8.

Журнали-ордери ведуть за кредитовою ознакою, вони складаються із двох частин – правої та лівої сторони. Права сторона журналу-ордеру – це регістр безпосередньо журнал-ордер; а ліва сторона - дебетова відомість, яка призначена для розшифрування дебетових оборотів. У журналі-ордері записують: сальдо початкове, суми за дебетом та кредитуються на кореспондентських рахунках (винятком є касові операції, також операції по розрахунковому рахунку та валютному рахунку, в банках реєструються в журналі-ордері по кредиту, а у відомості - за дебетом). У кінці місяця підсумкові дані заносять у Головну книгу. Такі журнали складають за принципом шахової відомості, тобто сума по рядках має дорівнювати сумі по стовпцях. Їх складають на кінець місяця, підставою є первинні документи чи накопичувальні відомості (допоміжні). Заповнені журнали-ордера стають підставою заповнення Головної книги, яку ведуть за принципом дебету всіх рахунків із кредиту рахунків журналів-ордерів.

Основна мета організації обліку доходів та витрат аграрного підприємства ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» полягає в наданні користувачам своєчасної, обґрунтованої та достовірної інформації про витрати, доходи та результати діяльності у певні строки. Також мета обліку доходів та витрат полягає у повному та достовірному визначенні фактичних доходів та витрат, які пов'язані із виробництвом та реалізацією продукції, а також в обчисленні фактичної собівартості продукції.

Завдання організації обліку доходів та витрат досліджуваного аграрного підприємства полягають в забезпеченні правильного визначення та достовірній оцінці витрат, доходів та фінансових результатів; розподілі витрат, доходів та фінансових результатів відповідно до кожної класифікаційної групи; своєчасному відображенні в облікових регістрах; контролі над достовірним визначенням фінансового результату від усіх видів діяльності; надання повної та правдивої інформації про витрати і доходи, і теж про наявність і використання чистого прибутку (чи збитку) для потреб користувачів.

Тому, важливим складником функціонування підприємств є система організації обліку фінансових результатів, яка має вагомий вплив на ефективність господарської діяльності.

Обліковим підрозділом підприємства є спеціальна управлінська служба - бухгалтерія, яка являється самостійним структурним підрозділом підприємства з правами відділу. Структуру бухгалтерії затверджує директор ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття». Працівники бухгалтерської служби підпорядковуються її керівникові, тобто головному бухгалтерові. Але апарат бухгалтерської служби підприємства ділиться на групи обліку. Вони поділені відповідно до основних об'єктів обліку.

Структура бухгалтерії ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» наведена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Структура бухгалтерії ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття»

Бухгалтерія є складовою частиною управлінського апарату, і тому вона пов'язана з усіма службами, іншими відділами та підрозділами підприємства. Та отримує від них потрібну для обліку та контролю документацію. У відповідь бухгалтерія надає їм економічну інформацію за результатами роботи.

Одним із основних внутрішніх нормативних документів підприємства, який визначає порядок організації бухгалтерському обліку доходів, витрат, а також фінансових результатів є «Наказ про облікову політику», який затверджується наказом керівника підприємства і містить розділ про основні принципи організації обліку доходів, витрат та результатів діяльності. Облікова політика на даному підприємстві застосовується таким чином, щоб фінансові звіти повністю відповідали вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і кожному конкретному П(С)БО.

Головний бухгалтер підприємства складає проект наказу про облікову політику, потім подає його на затвердження, як вже було сказано, керівнику підприємства. Текст облікової політики викладений в самому наказі.

Закріплені в наказі про облікову політику ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» елементи облікової політики базуються на єдиних і незмінних методологічних принципах, що застосовуються постійно. Наказ досліджуваного підприємства є довгостроковим і за необхідності вносяться до нього зміни і доповнення. Будь-які зміни до нього можуть вноситися при перегляді облікової політики тільки у певних випадках, які. визначені в п. 9 П(С)БО 6.

Наказ про облікову політику ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» складається із 6 статей. В першій статті описано організацію бухгалтерського обліку, в другій – повноваження на підпис документів. Третя стаття встановлює норми ведення обліку запасів підприємства. В наступній статті розповідається про необоротні активи. У п'ятій статті встановлені норми обліку доходів та витрат підприємства. І остання стаття розкриває суть бухгалтерського обліку підприємства.

Згідно з правилами діловодства наказ про облікову політику має такі реквізити: найменування підприємства, назва виду документа, дата документа, місце його складання, порядковий номер документа, текст у вигляді преамбули (констатуюча частина) та розпорядча частина, заголовок до тексту та підпис керівника.

Інформацію про елементи, які описані в наказі про облікову політику ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» подані у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Основні положення статей наказу про облікову політику ТОВ
«Агрокомпанії Прикарпаття»**

№	Основні положення статей наказу про облікову політику	
1. Організація бухгалтерського обліку		
	Систему обліку	Журнально-ордерна
	Форма організації бухгалтерського обліку	Бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером
	Облік активів і зобов'язань	Ведеться відокремлено
2. Повноваження на підпис документів		
	Про право першого підпису	Право першого підпису має директор
	Також тут описується порядок настання права другого підпису та право підпису окремих документів	
3. Запаси		
	Методи оцінки вибуття запасів	Метод середньозваженої собівартості
	Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів	Щомісячно
4. Необоротні активи		
	Метод амортизації	Прямолінійний
	Склад малоцінних необоротних матеріальних активів	Матеріальні активи з очікуваним строком корисного використання понад один вартістю не більше 6000,00 гривень
5. Доходи і витрати		
	Облік витрат	Застосовувати рахунки класу 9 «Витрати діяльності»
	Додатково встановлені на підприємстві показники	Норми витрат пального Норми природного убутку товарів
	Віднесення витрат до загальновиробничих	До загальновиробничих витрат відносити: - загальновиробничі витрати рослинництва - загальновиробничі витрати тваринництва - орендну плату за земельні паї
6. Інші положення		

	Метод складання звіту про рух грошових коштів	Прямий метод
	Встановити межу суттєвості для: - окремих видів доходів і витрат - статей звіту про фінансові результати - статей звіту про зміни у власному капіталі	- 3% чистого прибутку (збитку) підприємства; - 5% суми чистого доходу від реалізації продукції - 5% розміру власного капіталу підприємства

Варто зазначити, що від положень наказу про облікову політику суттєво залежить організація облікового процесу. Тому потрібно ретельно підходити до питань формування облікової політики й не допустити того, щоб прописані норми наказу про облікову політику суперечили діючому бухгалтерському законодавству, зокрема П(С)БО. Помилки в бухобліку, зазвичай, автоматично тягнуть за собою неправильне визначення суми податку на прибуток, що вже є штрафонебезпечно для підприємства.

При організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів підприємств, також організовується належне документування всіх цих об'єктів, так як первинні документи фіксують факти здійснення господарських операцій. Цей процес забезпечує достовірність бухгалтерської інформації. Окрім того, первинні документи подаються внутрішнім чи зовнішнім контролюючим органам для, щоб підтвердити об'єктивність ведення бухгалтерського обліку та для підтвердження доходів або витрат.

В табл. 2.2 наведено перелік первинних документів для відображення доходів, витрат та фінансових результатів підприємства залежно від статті доходів чи витрат.

Таблиця 2.2

Відповідність статей доходів і витрат первинним документам

№	Статті доходів та витрат	Первинні документи
	<i>Підтвердження фінансового результату основної діяльності</i>	
1	Доходи від реалізації продукції, надання послуг, реалізація товарів	Видаткова та товаро-транспортна накладна, інвойс, акт виконаних робіт чи наданих послуг, виписка банку, прибутковий касовий ордер чи акт приймання-передачі

2	Операційні витрати, адміністративні витрати, витрати на збут	Накладні на внутрішнє переміщення матеріалів, вимоги, акти на списання використаних матеріалів, картка складського обліку, платіжні доручення, авансові звіти, розрахункові чеки, розрахункова відомість, розрахунково-платіжна відомість, відомість нарахування, виписки банку, видатковий касовий ордер
	<i>Підтвердження фінансового результату операційної діяльності</i>	
3	Доходи (витрати) реалізації інших оборотних активів, доходи (витрати) реалізації іноземної валюти, доходи (витрати) операційної оренди, дохід списання кредиторської заборгованості, нестачі та втрати від псування цінностей, доходи (витрати) штрафів, пені, неустойки, втрати від знецінення запасів, витрати на дослідження та розроблення, доходи від повернення безнадійних боргів, доходи (витрати) від списаних раніше активів	Видаткова (прибуткова) та товаро-транспортна накладна, розрахунок бухгалтерії, бухгалтерська довідка, акт інвентаризації, акт оцінки товаро-матеріальних цінностей, акт здавання-приймання послуг за договором оренди, акт на списання (оприбуткування) товаро-матеріальних цінностей, виписка банку, видатковий (прибутковий) касовий ордер
	<i>Підтвердження фінансового результату інвестиційної та фінансової діяльності</i>	
4	Доходи (витрати) реалізації фінансових інвестицій, доходи (витрати) реалізації необоротних активів, дохід безоплатно одержаних активів, доходи (витрати) від неопераційної курсової різниці, дивіденди (отримані та сплачені), інші доходи (витрати) фінансових операцій, втрати від уцінки необоротних активів тощо	Розрахунок бухгалтерії, бухгалтерська довідка, акт інвентаризації, акт оцінки товаро-матеріальних цінностей, акт на списання (оприбуткування) товаро-матеріальних цінностей, виписка банку, видатковий (прибутковий) касовий ордер, акт на списання (оприбуткування) товаро-матеріальних цінностей

Важливим аспектом організації бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів є правильне відображення операцій у відповідних регістрах та на рахунках обліку. Можна сказати, що дотримання цих правил попереджає про втрату інформації про господарські операції.

2.2. Синтетичний і аналітичний облік доходів та витрат діяльності підприємства

Ефективна підприємницька діяльність не може бути реалізованою без досконалого знання систем обліку та звітності. Тому що, об'єктивна бухгалтерська звітність дозволить запобігти появу негативних результатів, які є наслідком ведення господарської діяльності підприємств; забезпечити фінансову стійкість підприємства завдяки виявленню резервів, що має господарство; дотримуватися законодавчих норм при здійсненні господарських операцій, також контролювати їхню діяльність; контролювати наявність та рух майна; регулювати використання матеріальних, трудових чи фінансових ресурсів підприємства; а також регулювати відповідність господарської діяльності підприємства встановленим нормативно - правовим документам.

Розглянемо порядок організації та методики обліку доходів та витрат на прикладі ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття». Основна частина доходів даного підприємства складається із доходів від реалізації продукції - виручка від реалізації товару, але без вирахування наданих знижок, повернених проданих товарів чи непрямих податків (податок на додану вартість). Наступну групу доходів, яка є значною, складають інші операційні доходи. До цих доходів відносять суми інших доходів від операційної діяльності, окрім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт чи послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних тощо. Останньою групою є інші доходи, до яких відносяться доходи, одержані від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, неопераційних курсових різниць та інші доходи.

Розглянемо, які на ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» можна виділити види витрат. Звісно, в ході здійснення основної діяльності підприємством виникають операційні витрати. До них відносять: закупівля сировини, заробітна плата

робітникам, які зайняті на виробництві, ремонт та обслуговування устаткування, яке приймає участь у виробництві кінцевого продукту, комунальні платежі, зокрема витрати на електрику, які є необхідними для виробничих приміщень. Тобто, можна сказати, що це всі ті витрати, які необхідні, щоб перетворити вихідну сировину на готову продукцію.

Наступний вид витрат досліджуваного підприємства – це адміністративні, на відміну від операційних, цей вид витрат безпосередньо не впливає на результативність діяльності підприємств. До цієї категорії витрат відносять такі витрати: на утримання управлінського персоналу; на комунальні платежі та на утримання споруд; на ремонт обладнання, яке відноситься до управлінського підрозділу; на податки та банківське обслуговування підприємства; на маркетингові дослідження, аудит чи консультації; на закупівлю канцтоварів і відправку вихідної кореспонденції; на вирішення судових спорів; та на оплату відряджень персоналу управлінської служби.

Можна зауважити, що головною ознакою адміністративних витрат є вплив на діяльність підприємства в цілому.

Ще одним видом операційних витрат, які займають значну частку в структурі витрат підприємства, складають витрати на збут. До них відносять: доставку товарів клієнтам підприємства; заробітню плату та все необхідне для персоналу, яке є відповідальним за доставку; витрати закупівлю, упаковку та ремонт тари або упаковки, в якій товар буде доставлено покупцеві.

Облік доходів на підприємстві ведеться на рахунках 7 класу плану рахунків, а саме:

- 701 «Доходи від реалізації готової продукції»;
- 71 «Інший операційний дохід».

Рахунок 701 «Дохід від реалізації готової продукції» - субрахунок рахунку 70 «Доходи від реалізації». На ньому узагальнюється інформація про доходи від реалізації готової продукції.

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за кредитом рахунку 701 відображають збільшення (одержання) доходу, а за дебетом належну суму непрямих податків (податок на додану вартість та інші, які є передбачені законодавством). Спочатку виручку реєструють на рахунку 70 (рахунки 701-703) «Доходи від реалізації», а після вирахування непрямих податків (ПДВ, акциз тощо), переносять на рахунок 79 «Фінансовий результат», де й визначається прибуток чи збиток порівнянням кредитових оборотів з дебетовими. Тоді, якщо величина кредитових оборотів на рахунку 79 більшає за дебетові, то підприємство отримує прибуток, в протилежному випадку - має збитки.

Бухгалтерські проводки по обліку доходу від реалізації готової продукції наведені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Бухгалтерські проводки по обліку доходу від реалізації готової продукції

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано довгостроковий вексель в рахунок оплати реалізованої готової продукції	16	701
2	Відображений дохід від реалізації готової продукції	361	701
3	Відображене зменшення кредиторської заборгованості перед постачальниками шляхом реалізації їм готової продукції	63	701
4	Відображена сума непрямих податків, пов'язаних з реалізацією готової продукції	701	641
5	Списано на фінансовий результат:		
	- собівартість реалізованої продукції;	791	901
	- дохід від реалізації	701	791

Рахунок 71 «Інший операційний дохід» призначений для узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності, яку здійснює підприємство у звітному періоді, окрім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт чи послуг).

За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображають збільшення (одержання) доходу, а за його дебетом - суму непрямих податків (податок на додану

вартість, акцизний збір та інші збори (обов'язкові платежі)). Списання в порядку його закриття відбувається на рахунок 79 «Фінансові результати».

Бухгалтерські проводки по обліку доходу від іншої операційної діяльності наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Кореспонденції рахунків з відображення в обліку іншого операційних доходів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
	Д-т	К-т
1. Зображено одержані доходи від проданої іноземної валюти	31	711
2. Одержані доходи від проданих інших оборотних активів	31	712
3. Відображено одержані доходи від операційної оренди активів	31	713
4. Відображено одержані доходи від операційних курсових різниць	31	714
5. Відображено отримані штрафи, пені та неустойки	36, 37, 68	715
6. Відображено вартість відшкодувань попередньо списаних активів	10, 12, 20, 22, 28, 31	716
7. Відображено доходи утворені по закінченні строку позовної давності від списання кредиторської заборгованості	50, 51, 60, 62, 63, 68	717
8. Відображено доходи від безкоштовно одержаних активів	10, 20, 22, 28, 30, 48	718
9. Відображено інші доходи операційної діяльності підприємства	10, 20, 22, 26, 28, 30	719
10. Відображено нараховані податки, збори, платежі іншого операційного доходу	71	64
11. Списано інші операційні доходи на фінансові результати підприємства	71	791

Облік витрат на ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» ведеться на рахунках класу 9 «Витрати діяльності» у розрізі:

- 23 «Незавершеного виробництва»;
- 91 «Загальновиробничі витрати»;
- 901 «Собівартість реалізованої продукції»;
- 92 «Адміністративні витрати»;
- 93 «Витрати на збут»;
- 94 «Інші витрати операційної діяльності»;
- 98 «Витрати з податку на прибуток».

До виробничих витрат підприємства відносять всі прямі і загальновиробничі витрати до основного виду діяльності підприємства.

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» формування інформації про витрати на виробництво за усіма видами діяльності відбувається на двох рахунках: 23 «Виробництво» та 91 «Загальновиробничі витрати». За дебетом поданих рахунків обліковуються витрати, а їх за кредитом – списання витрат.

Витрати, які здійснені на випуск готової продукції даного підприємства зображуються у бухгалтерському обліку за видами виробництва на субрахунках до рахунку 23 «Виробництво». Ці субрахунки є спеціально введеними (прикладом такого субрахунку може бути субрахунок 231 «Основне виробництво», на якому ведеться облік основного виробництва, а для допоміжного виробництва призначений субрахунок 232 «Допоміжні виробництва»), вони деталізують види продукції в розрізі калькульованих статей витрат, та за місцями виникнення виробничих витрат (за ділянками).

Прямі матеріальні, трудові й інші прямі витрати на підприємстві відображаються за дебетом рахунку 23 «Виробництво» в кореспонденції із кредитом рахунків обліку виробничих запасів, розрахунків із персоналом по оплаті праці і іншими статтями прямих затрат. А непрямі витрати попередньо групують на збірно-розподільчому рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». В кінці звітної періоду затрати, які обліковані на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», списують за порядком розподілу на рахунок 23 «Виробництво». Фактична собівартість завершеної виробництвом продукції списується з кредиту рахунку 23 «Виробництво». А ці суми в свою чергу списують у дебет рахунку 26 «Готова продукція».

Отриманий залишок на рахунку 23 «Виробництво» в кінці звітної місяця, показує величину затрат понесених на незавершене виробництво продукції підприємства.

Бухгалтерські проводки з відображення в обліку виробничих витрат та загальновиробничих витрат наведені у табл. 2.5.

Кореспонденції рахунків з відображення в обліку виробничих і загальновиробничих витрат ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття»

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1.	Амортизація устаткування та інших виробничих основних засобів - на підставі відомостей нарахування амортизації	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	13 (у розрізі субрахунків)
2.	Матеріальні витрати (сировина, інші матеріали, МШП) - на підставі накладних-вимог, лімітно-забірних карток тощо	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	20, 22, 26
3.	Витрати на оплату праці - на підставі розрахункових відомостей нарахування зарплати	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	661 (у розрізі субрахунків)
4.	Витрати на нарахування ЄСВ - на підставі розрахункових відомостей нарахування зарплати	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	651 (у розрізі субрахунків)
5.	Виробничі послуги сторонніх організацій (обслуговування обладнання, комунальні витрати, оренда виробничих приміщень тощо) - на підставі актів виконаних робіт, наданих послуг	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	631,685
6.	Розподілені загальновиробничі витрати - на підставі бухгалтерської довідки	23.1, 23.2, 23.3, 23.4, 23.5, 23.6	91 (у розрізі субрахунків)
7	Нарахована амортизація на основні засоби загальновиробничого призначення (постійні витрати)	91	13
8	Відображені витрати по операційній оренді основних засобів загальновиробничого призначення (постійні витрати)	91	685
9	Нарахована заробітна плата персоналу загальновиробничого призначення і ЄСВ	91	661, 651

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначений для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт чи наданих

послуг. За його дебетом відображають: виробничу собівартість реалізованої готової продукції, робіт та послуг; фактичну собівартість реалізованих товарів (з вирахуванням торгових націнок). А за кредитом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається списання згідно порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття», для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, використовують субрахунки рахунку 90 «Собівартість реалізації», а саме субрахунок 901 «Собівартість реалізованої готової продукції». Наприкінці кожного звітного періоду сальдо рахунку 90 «Собівартість реалізації» списується на дебет рахунку 79 «Фінансовий результат».

Бухгалтерські проводки по обліку собівартості реалізованої готової продукції наведені у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Бухгалтерські проводки по обліку собівартості реалізованої готової продукції ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Відвантажено продукцію покупцю	901	26
2.	Відображено реалізацію продукції і заборгованість покупця	361	701
3.	Відображено податкове зобов'язання ПДВ	701	641
4.	Списано на фінансовий результат:		
	- собівартість реалізованої продукції	791	901
	- дохід від реалізації	701	791

Оскільки адміністративні витрати мають важливе значення у структурі непрямих витрат підприємства, то розкриття їх сутності, обліку й аналізу стало актуальним завданням системи управління.

Для обліку адміністративних витрат дане підприємство використовує рахунок 92 «Адміністративні витрати», для нього характерними є загальногосподарські

витрати, що спрямовані на управління і обслуговування діяльності у масштабі цілого підприємства.

До таких витрат на підприємстві відносять:

- 92.1 «Витрати на утримання персоналу (заробітна плата, премії)»;
- 92.2 «Витрати на сплату податків, що включаються у витрати виробництва»;
- 92.3 «Відрахування на соціальні заходи»;
- 92.4 «Витрати на відрядження працівників адміністрації»;
- 92.5 «Витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання»:
 - 92.51 «Операційна оренда»;
 - 92.52 «Страхування майна»;
 - 92.53 «Амортизація нематеріальних активів»;
 - 92.54 «Ремонт»;
 - 92.55 «Комунальні витрати»;
 - 92.56 «Охорона»;
- 92.6 «Витрати на зв'язок»;
- 92.7 «Витрати на врегулювання спорів у судових органах».

Суму понесених адміністративних витрат відображають за дебетом рахунка 92 «Адміністративні витрати». За кредитом цього рахунку відбувається списання адміністративних витрат на фінансовий результат звітного періоду.

Розглянемо у табл.2.7 бухгалтерські проводки, які використовує ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» для обліку адміністративних витрат.

Таблиця 2.7

**Бухгалтерські проводки з обліку адміністративних витрат ТОВ
«Агрокомпанія Прикарпаття»**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит

1	Нараховано заробітну плату бухгалтеру	92.1	661
2	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату	92.3	651
3	Нараховано заборгованість за комунальні послуги	92.55	685
4	Нараховано амортизацію нематеріальних активів	92.53	133
5	Відображено витрати на службові відрядження адміністративних працівників	92.4	372
6	Нараховано амортизацію по основних засобах адміністративного призначення	92 (у розрізі субрахунків)	13
7	Списано витрати на фінансовий результат	79	92 (у розрізі субрахунків)

Потрібно зазначити, що адміністративні витрати прямо не пов'язані із виробничою діяльністю підприємства, проте, вони мають значний вплив на його стан і фінансові результати. Одним із ключових завдань управлінських стратегій суб'єкта господарювання є зниження адміністративних витрат, яке приведе до збільшення операційного прибутку.

Трудові та матеріальні витрати підприємств, торгівлі і постачання на організацію, переміщення товару від виробника до споживача, відображають як витрати обігу. Вони обліковуються на рахунку 93 «Витрати на збут».

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» до витрат на збут відносять:

- 93.1 «Пакувальні матеріали»;
- 93.2 «Транспортування продукції»;
- 93.3 «Витрати на маркетинг та рекламу (включаючи відрядження працівників збуту, витрати на оплату працівникам відділу збуту)»;
- 93.4 «Амортизація, ремонт та утримання основних засобів»;
- 93.5 «Амортизація, ремонт та утримання необоротних активів»;
- 93.6 «Інші витрати».

За дебетом рахунка відображається сума визнаних витрат на збут, а за кредитом - їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Розглянемо у табл.2.8 бухгалтерські проводки, які використовує ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» для обліку витрат на збут.

Бухгалтерські проводки з відображення в обліку витрат на збут ТОВ**«Агрокомпанія Прикарпаття»**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію необоротних активів	93.5	133
2	Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93.3	372
3	Нараховано заробітну плату продавцям і проведені відрахування на соціальні заходи згідно з чинним законодавством	93.3	661 651
4	Списано пакувальні матеріали	93.1	20
5	Списано витрати на збут за рахунок фінансових результатів	79	93

Для обліку витрат операційної діяльності підприємства, окрім витрат, що відображають на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати збут» призначений рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності».

ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» використовує такі субрахунки рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності»:

- 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;
- 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»;
- 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»;
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці»;
- 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»;
- 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»;
- 949 «Інші витрати операційної діяльності».

За дебетом такого рахунку відображають суму визнаних витрат, а за його кредитом відбувається списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Бухгалтерські проводки по обліку витрат від іншої операційної діяльності наведені у табл. 2.9

**Бухгалтерські проводки по обліку інших витрат операційної діяльності
ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено нестачу основних засобів	947	10
2	Сплата штрафу	948	31
3	Курсова різниця за заборгованістю перед постачальниками	945	63
4	Списано на поточні витрати частину витрат майбутніх періодів	949	39
5	Списано інші витрати операційної діяльності за рахунок фінансових результатів	79	94

Рахунку 95 «Фінансові витрати» призначений для ведення облік витрат на проценти й інших витрат підприємства, які пов'язані із запозиченнями. Фінансові витрати, які відображені за дебетом рахунка 95 (чи на його відповідних субрахунках) в кінці звітного періоду списують в дебет рахунка 79 «Фінансовий результат», а якщо точніше, то в дебет субрахунка 792 «Результати фінансових операцій».

ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» використовує такі субрахунки рахунка 95 «Фінансові витрати»:

- 951 «Відсотки за кредит»;
- 952 «Інші фінансові витрати».

Субрахунок 951 «Відсотки за кредит» призначений для відображення витрат, які пов'язані із отриманими підприємством банківськими кредитами.

Витрати, які є пов'язані із небанківськими кредитами та іншими позиковими коштами (це може бути випуск, утримання й обіг власних цінних паперів чи фінансовий лізинг), зображуються по дебету субрахунку 952 «Інші фінансові витрати».

Бухгалтерські проводки по обліку інших витрат операційної діяльності наведені у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Бухгалтерські проводки по обліку фінансових витрат
ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано із зарахуванням на поточний рахунок банківський кредит	311	601
2	Нараховані відсотки за банківський кредит	951	684
3	Перераховані на рахунок банку відсотки за кредит	684	311
4	Витрати, пов'язані з кредитом банку (відсотки за кредит), списуються по закінченні місяця на рахунок, що визначає фінансові результати діяльності підприємства	792	951

На рахунку 98 «Податок на прибуток» обліковується належна за даними бухгалтерського обліку сума податку на прибуток. За його дебетом відображається нарахована сума податку на прибуток, а за кредитом цього рахунка відбувається списання на фінансові результати на рахунку 79 (табл. 2.11.).

Таблиця 2.11

**Кореспонденції рахунків з відображення в обліку податку на прибуток
підприємства**

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Нарахування податку на прибуток	98	64
2	Відображення виправлення помилки при завищенні податку на прибуток	64	98
3	Відображення відтермінованих податкових активів при перевищенні оподаткованого прибутку над визначеним	17	98
4	Списання нарахованого податку на прибуток за рахунок фінансових результатів	79	98

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» для формування оперативних аналітичних даних щодо ходу та результатів збутової діяльності використовується Відомість обліку витрат збутової діяльності і Відомість обліку збуту за каналами. Ведення цих відомостей забезпечить можливість контролювати збутові витрати на

основних етапах збутового процесу, починаючи із прогностичних досліджень ринку, закінчуючи контролем збутової діяльності, та дозволяє оцінити доцільність їх здійснення. Такі відомості можна використовувати в ролі форм внутрішньогосподарської звітності за збутовими операціями.

Тому, можна зробити висновок, що правильне ведення синтетичного й аналітичного обліку доходів і витрат дозволяє визначити фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період. Щоб це визначити нам потрібно порівняти доходи звітного періоду із витрати, які були понесені для отримання цих доходів. Тому правильне співвідношення витрат та доходів – це основа стабільності підприємства.

2.3. Облік формування та використання фінансових результатів підприємства

Для ефективного управління господарською діяльністю підприємства потрібно створити належне інформаційне забезпечення, яке є об'єктивною основою формування якісної системи управління, яка спрямована на досягнення стабільного фінансового стану. До одного із ключових показників підприємства, який визначає ефективність його діяльності належить фінансовий результат, оскільки фінансові результати - це основа інвестиційного розвитку підприємства, та розширення його діяльності. Також позитивні фінансові результати забезпечують досить вигідне місце серед конкурентів аналогічної галузі. Звісно, що у пріоритеті діяльність управлінського персоналу має бути спрямованою на генерування достовірної й об'єктивної інформації, яка відноситься до формування фінансових результатів не лише по підприємству, а й спрямована в першу чергу на формування їх за всіма видами діяльності підприємства.

На основі результатів, які отримує підприємство, воно може спланувати свою діяльність у майбутньому, при цьому визначивши свої переваги і недоліки.

Так як величина фінансового результату прямо визначає можливість розвитку підприємства й створює запас фінансової стійкості підприємства, який йому дозволяє оперативно реагувати на зміни в ринковій кон'юнктурі, то такі питання як зниження собівартості й водночас підвищення прибутковості стають особливо актуальними в сучасному періоді ринкових реформ й економічних перетворень.

Прибуток є основним показником, який показує фінансові результати діяльності. А формується він за рахунок реалізації продукції. Тобто, прибуток – це показник, що залежить від обсягів та собівартості продукції. А Збільшення прибутку відображає відповідно нарощування фінансових ресурсів й зростання фінансових результатів. На собівартість здійснюють вплив структурні та відповідні техніко-економічні фактори. До структурних факторів відносяться ті фактори, що відображають складові елементи собівартості, тобто це може бути вартість сировини чи матеріалів; палива й енергії; заробітна плата працівників і нарахування; вартість утримання та експлуатації обладнання. А до техніко-економічних факторів належать ті, що характеризують формування витрат із кожного елемента, ті, що включають місткість витрат та їх вартість - ціна на матеріали, сировину, енергоносії чи заробітна плата. Такий показник як місткість характеризується обсягами використання сировини, енергії, заробітної плати працівникам та іншими елементами на виробництво одиниці відповідних товарів. А тому зменшення матеріалоємності виробництва стає одним із факторів зниження собівартості.

Облік фінансових результатів підприємство веде на 79 рахунку в розрізі субрахунків:

- 791.1 «Результат операційної діяльності»;
- 791.2 «Результат фінансових операцій»;
- 791.3 «Результат іншої діяльності».

Для визначається прибутку (збитку) від операційної діяльності підприємства призначений субрахунок 791.1 «Результат операційної діяльності». За кредитом цього субрахунку відображають у порядку закриття рахунків суми доходів від реалізації

готової продукції й від іншої операційної діяльності. А за дебетом цього субрахунку відображають суму згідно порядку закриття рахунків обліку 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Для визначення прибутку (збитку) від фінансових операцій підприємства призначений субрахунку 791.2 «Результат фінансових операцій». За кредитом цього субрахунку відображають списання суми відповідно до порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі й інших фінансових доходів. А за дебетом цього субрахунку відбувається списання фінансових витрат з рахунку 95 «Фінансові витрати». А на субрахунку 791.3 «Результат від іншої діяльності» визначають прибуток (збиток) від іншої діяльності підприємства. За кредитом цього рахунку відображають списання суми відповідно до порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності підприємства. А за дебетом цього рахунку відбувається списання витрат із рахунку 97 «Інші витрати».

На ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» бухгалтерськими документами, призначеними для обліку фінансових результатів, є довідки або розрахунки бухгалтерії, що можуть складатися у довільній формі. Бухгалтерська довідка-розрахунок призначена для визначення фінансового результату за даними рахунка 79 «Фінансові результати». Прибуток в обліку, відображається таким бухгалтерським записом: Дебет рахунка 79 «Фінансові результати» – Кредит субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений». В той час, дебетове сальдо рахунку 79 списують як непокриті збитки, які відображають кореспонденцією: Дебет субрахунку 442 «Непокриті збитки» - Кредит рахунка 79 «Фінансові результати».

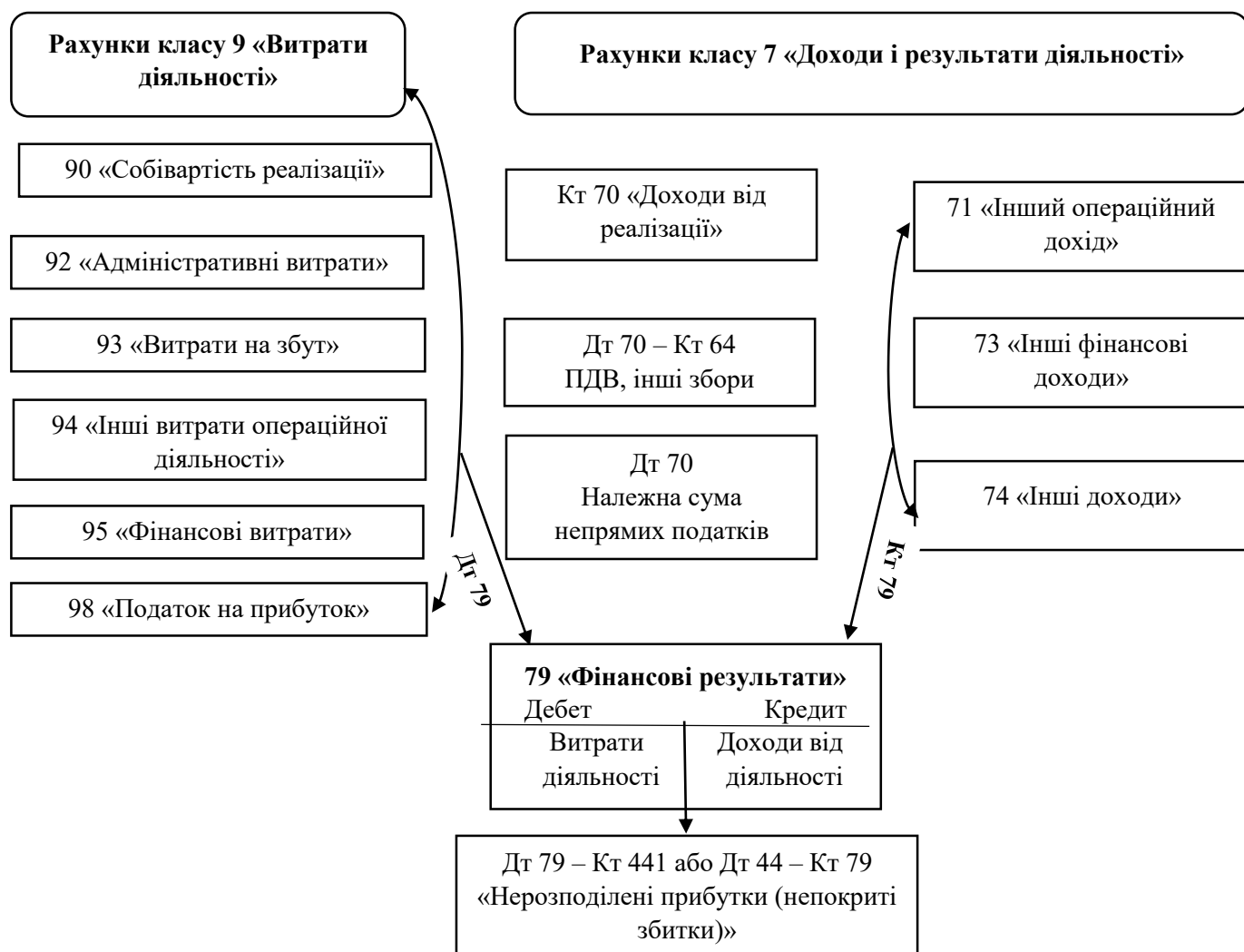

Рис. 2.2. Схема формування фінансових результатів у ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»

Для обліку нерозподіленого прибутку або непокритих збитків на підприємстві використовують рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». На ньому ведеться облік нерозподілених прибутків та непокритих збитків поточного й минулих років, і використаного у поточному році прибутку.

За кредитом рахунку 44 відображають збільшення прибутку від усіх видів діяльності підприємства, а за його дебетом відображають збитки й використання прибутку.

Бухгалтерські проводки по обліку формування фінансових результатів від усіх видів діяльності наведені у табл. 2.12.

Облік формування фінансових результатів від усіх видів діяльності

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Дохід від реалізації віднесений на фінансовий результат	701	791.1
2	Собівартість реалізованого продукту віднесена на фінансовий результат	791.1	901
3	Зарплата директора віднесена на фінансовий результат	791.1	92
4	Відображено закриття витрат на збут на фінансовий результат	791.1	93
5	Витрати з податку на прибуток списані на фінансовий результат	791.1	981
6	Відображено суму нерозподіленого прибутку від операційної діяльності	791.1	441
7	Відображено закриття фінансових витрат на фінансові результати	791.2	95
8	Відображено суму непокритого збитку від фінансових операцій	442	791.2
6	Відображено суму нерозподіленого прибутку від іншої діяльності	442	791.3

Напрями використання прибутку ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» визначені законодавством, статутом підприємства та окремими рішеннями власника. Основними із цих напрямів ми можемо познайомитися, при вивченні структури форми звіту про власний капітал та кореспонденцію рахунків, яка пропонується Інструкцією №291 за дебетом рахунку 44.

Є лише два основних напрями:

- 1) нарахування виплат власникам (дивідендів);
- 2) спрямування прибутку до капіталу, тобто зареєстрованого статутного, резервного, додаткового чи інших видів капіталу.

На підприємстві не відбувається іншого використання прибутку, окрім цих двох напрямів, а також на покриття збитків минулих періодів, та на виправлення помилок із коригуванням прибутку.

Ефективність функціонування підприємства залежить не тільки від обсягу створеного прибутку, й теж від напрямів його розподілу.

Важливо, якщо ми прагнемо підвищити ефективність господарської діяльності, щоб при розподілі прибутку було досягнуто оптимальності у задоволенні інтересів держави, самого підприємства, його найманих працівників та власників.

Нерозподілений прибуток використовується відповідно до установчих документів підприємства та прийнятих рішень власників. За рахунок нерозподіленого прибутку інвестують виробничий розвиток, виплачують дивіденди власникам, створюють резерви чи покривають збитки. При розподілені нерозподіленого прибутку, потрібно намагатися досягти оптимізації пропорцій між його капіталізованою та спожитою сумами.

Отже, «Агрокомпанія Прикарпаття» суму нерозподіленого прибутку за мінусом податку на прибуток використовує за наступними напрямками (рис.2.3).

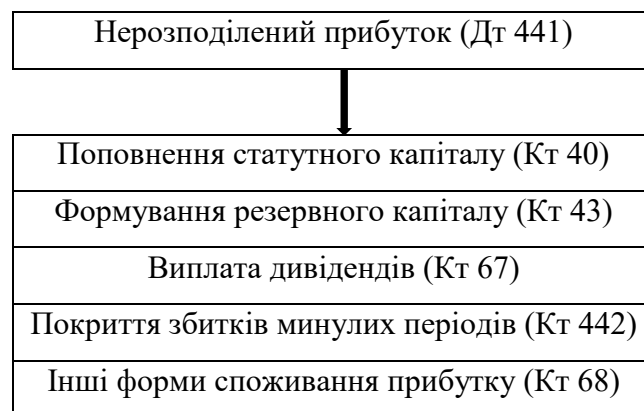

Рис. 2.3. Напрями використання нерозподіленого прибутку

ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»

Бухгалтерські проводки по обліку формування і використання нерозподіленого прибутку наведені у табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Бухгалтерські проводки формування і використання нерозподіленого прибутку

ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»

№	Зміст господарської операції	Кореспонденції рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено суму нерозподіленого прибутку від операційної діяльності	791.1	441
2	Відображено суму нерозподіленого прибутку від фінансових операцій	791.2	441

3	Відображено суму непокритих збитків від іншої діяльності	442	791.3
4	Поповнено резервний капітал за рахунок прибутку	442	43
5	Відображено нараховане податкове зобов'язання з ПДВ за минулі роки із суму реалізованої продукції	441	641
6	Нараховано дивіденди власникам за рахунок чистого прибутку	443	671

У світі будь-яке підприємство оцінює свою діяльність за фінансовими результатами. Тобто, фінансові показники є відображенням ефективності роботи підприємства і його прибутку, що являється головною метою діяльності кожного підприємства. При здійсненні виробничо-фінансової діяльності підприємства залучається велика кількість взаємопов'язаних матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за своїм територіальним розподілом та біологічними, тобто природними, особливостями спеціалізується на вирощуванні зернових культур, що і формує його основний дохід. Нарощування прибутку безпосередньо впливає на зміцнення фінансового стану. Фінансовий стан є джерело забезпечення господарських потреб підприємств.

На величину майбутніх фінансових результатів сільськогосподарських підприємств мають вплив економіко-політичні, ринкові, зовнішньоекономічні й інші чинники, а також сили природи, тобто клімат, погодні умови, які суттєво підвищують ризик отримання підприємством збитків, тому при організації бухгалтерського обліку фінансових результатів повинно бути враховано можливі резерви їх покриття.

Отже, формування фінансових результатів є дуже важливим показником діяльності господарюючих суб'єктів, результатом яких може бути прибуток або збиток. Для формування фінансових результатів треба правильно відображати мету діяльності, доходність підприємства, аналізувати зміни показника прибутку. Якісне планування та правильність управлінських рішень дає змогу підвищувати показники фінансового результату та задовольняти потреби груп управління, а також отримувати більш достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ ТА АНАЛІЗ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ “АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ”

3.1. Організація і методика аудиту доходів та витрат аграрного підприємства

Аудит витрат та доходів необхідний для підтвердження того факту, що з фінансовими звітами підприємства все добре і воно може далі йти до розвитку без загрози краху. Повноту та достовірність інформації, яка відображена у фінансовій звітності, підтверджується за допомогою аудиту. А при здійсненні аналізу фінансових результатів можна виявити причини отримання прибутку чи виникнення збитку.

Тобто аудит розглядає внутрішній контроль та різного роду ризики в компанії, що може просигналізувати про те, що щось не працює або працює неправильно.

На організацію проведення аудиту сільськогосподарських підприємств має вплив специфіка аграрної галузі виробництва, що має свої особливості. Потрібно сказати, що малі підприємства недержавної форми власності, та сільськогосподарські підприємства, аудиторській перевірка не обов'язковій.

Для сільськогосподарських підприємств, що займаються рослинництвом, на результати їх діяльності, впливає багато чинників, найважливіші з них:

1) вид економічної діяльності - рослинництво являється специфічною галуззю, оскільки на результати діяльності підприємства суттєво впливає географічне розташування, кліматичні умови та сезонний характер виробництва;

2) особливості аграрної економіки України, до них відносять аспекти формування власності на майно, низький рівень державної підтримки сільськогосподарських виробників.

Як вже було сказано, на результати господарської діяльності сільськогосподарських підприємств рослинницької галузі, залежать від погодних

умов. А тому для отримання правдивих висновків про результати господарської діяльності потрібно показники поточного року зіставляти не з минулим роком, а із середніми даними підприємства за 3–5 років.

При проведенні аудиту доходів на сільськогосподарських підприємствах вирішують наступні питання, які полягають у:

- 1) контролі дотримання чинного законодавства для обліку витрат й відображення інформації про доходи у фінансовій звітності досліджуваного підприємства;
- 2) правильність розподілу доходів відповідно до класифікаційних груп;
- 3) правильності визнання й оцінці доходів;
- 4) перевірці правильності формування прибутку чи збитку у звітному періоді;
- 5) встановленні правильності даних у первинних документах та на рахунках бухгалтерського обліку за операціями із формування доходів;
- 6) перевірці правильності та законності відображення доходів у звітності підприємства [26].

У процесі перевірки аудитор має переконатися у коректності розрахунків із бюджетом за податками, зборами та обов'язковими платежами, а також оцінити доцільність застосування пільгових механізмів оподаткування, які є передбаченими для сільськогосподарських підприємств.

Основні завданнями аудиту витрат полягають у:

- 1) контролі за дотриманням чинного законодавства для обліку витрат відображення інформації у фінансовій звітності;
- 2) встановленні правильності поділу витрат відповідно до звітних періодів;
- 3) визначенні дотримання такого принципу обліку витрат як постійність;
- 4) перевірці відповідності методів обліку витрат галузевим та техніко-економічним особливостям підприємства;
- 5) оцінці правильності класифікації та визнанні витрат;
- 6) встановленні правильності оцінки матеріальних цінностей, що віднесені на собівартість продукції;

- 7) встановленні правильності списання нестач у межах природних втрат;
- 8) перевірці правильності списання на витрати сум безнадійних заборгованостей, для яких строк позовної давності вже минув;
- 9) перевірці правильності нарахування зносу на необоротні активи і правильності його віднесення на об'єкти обліку;
- 10) перевірці обґрунтованості витрат, які пов'язані із організацією й управлінням виробництвом, та способів їх розподілу [26].

Під час проведення аудиту витрат на виробництво сільськогосподарських підприємств, окрім загальних процедур, таких як оцінка форм організації бухгалтерського обліку витрат, предметів чи засобів праці, інших витрат та виходу продукції, правильність їх групування, беручи до уваги те, що в сільському господарстві загальновиробничі витрати не поділяють на постійні та змінні, необхідно ще перевірити:

- дотримання встановленої послідовності обрахування собівартості різних видів продукції;
- визначення видів кінцевої продукції рослинництва;
- дотримання порядку обчислення планової собівартості. За цією собівартості обліковується продукція рослинництва, та враховуючи той факт, що побічна продукція взагалі не калькулюється, та собівартість такої продукції визначається виходячи із нормативних витрат.

Так як, єдиної методики проведення аудиту фінансових результатів для різних галузей економіки немає, то аудитор самостійно має розробляти її для кожного підприємства індивідуально.

Беручи до уваги вище наведені особливості виробництва та управління, галузь, в якому підприємство здійснює свою діяльність, можна виділити наступні етапи проведення аудиторської перевірки фінансових результатів.

1. Перевірка системи внутрішнього контролю за обліком фінансових результатів.

На цьому етапі аудитор здійснює перевірку:

- ефективності системи внутрішнього контролю щодо предмету виявлення та попередження помилок й інших порушень та зловживань при формуванні фінансових результатів діяльності даного підприємства;
- достовірність відображення фінансових результатів у звітності підприємства;
- забезпечення керівництва підприємства про достовірність інформації про фінансові результати.

Методами перевірки є: документальна перевірка, тестування та аналітичний огляд.

2. Аудит правильності відображення в обліку доходів та витрат від операційної діяльності. Аудитором на даному етапі перевіряється правильність відображення в бухгалтерському обліку фінансових результатів від операційної діяльності, який включає в себе фінансовий результат від реалізації продукції, а також інші операційні доходи і витрати.

Методами перевірки є: перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій підприємства, документальна перевірка чи аналітичні процедури.

3. Аудит правильності відображених в обліку доходів та витрат від фінансової діяльності. На цьому етапі аудитор перевіряє інформацію про доходи від фінансової діяльності, яка міститься на рахунках 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 95 «Фінансові витрати» та 792 «Результат фінансових операцій».

Методами перевірки є: перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій підприємства, документальна перевірка та аналітичні процедури.

4. Аудит чистого прибутку (збитку) звітного періоду.

При здійсненні аудиту на даному етапі аудитор перевіряє правильність розрахунку чистого прибутку (збитку). Тут аудитору варто звернути увагу на дотримання підприємством послідовності визначення чистого прибутку.

Процедура розрахунку даного показника містить визначення таких його складових:

- чистий дохід (виручка) від реалізації продукції;
- валовий прибуток (збиток);
- фінансовий результат від операційної діяльності;
- прибуток (збиток) до оподаткування та після;

Методами перевірки є: аналітичний та розрахунковий.

5. Перевірка правильності відображення в обліку операцій з використання прибутку. Аудитор на цьому етапі, коли проводить аудит використання прибутку, користується даними рахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді». Аудитор встановлює правильність віднесення витрат, що раніше були покриті за рахунок чистого прибутку, до витратних рахунків.

Методами перевірки є: перевірка дотримання правил обліку окремих господарських операцій та документальна перевірка.

6. Перевірка правильності відображення в обліку нерозподіленого прибутку.

На цьому етапі аудитор перевіряє дані рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» та встановлює правильність списання залишку рахунку 79 «Фінансові результати» на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», коли його закривають.

При аудиторських процедурах по перевірці фінансових результатів й використанню прибутку, аудитор може визначити можливі помилки, що трапляються на якомусь етапі перевірки фінансових результатів.

Тоді аудитор складає відповідні робочі документи, де зазначає виявлені помилки, й описує їх вплив на достовірність бухгалтерської звітності, оподаткування і дотримання законодавства.

Основними звітними документами про фінансові результати діяльності підприємства, що виступають у якості джерел інформації для проведення аудиту, є Звіт про фінансові результати та Декларація з податку на прибуток підприємства.

Крім зазначених вище джерел інформації також використовують докази, отримані від адміністрації й персоналу підприємства, клієнтів, банку, постачальників чи інших третіх осіб.

В ході аудиторської перевірки можуть бути виявлені наступні порушення ведення бухгалтерського обліку фінансових результатів:

- помилка в обліку операцій, що призвела до виникнення фінансових результатів;
- неправильне визначення звітного періоду;
- помилки при закритті рахунків доходів та витрат на фінансові результати;
- неправильне відображення у звітності фінансових результатів.

Як вже було сказано, виявлені помилки та порушення аудитори реєструють у робочих документах, і визначають їх вплив на достовірність статей фінансової звітності.

Згідно результатів перевірки доходів та фінансових результатів аудитор повинен розробити рекомендації для підвищення ефективності діяльності підприємства й для запобігання виникненню порушень обліку господарських операцій.

Підсумовуюче вище сказане, можна зробити висновок, що облік та аудит є двома взаємозалежними категоріями. Результати виконання завдань цих категорій подаються користувачам інформації для ознайомлення та прийняття обґрунтованих і зважених управлінських рішень, а також для контролю ведення обліку.

Для проведення ефективного аналізу витрат, доходів й фінансових результатів діяльності потрібно розробити моделі організації аналітичної роботи, де обов'язково повинні бути присутніми три стадії аналізу: планування, дослідження та підсумкова.

Особливості аудиту в агропромисловому виробництві зумовлюються багатогранністю напрямків, а саме: рослинництво, тваринництво, допоміжне виробництво. Також великою кількістю процесів, що відбуваються в даній галузі. Практично в жодній галузі немає того, щоб від одного певного виду сільськогосподарської культури чи тварини отримувалось декілька видів продукції.

Це має вплив на розмежування витратної частини й на облік в секторі аграрного аудиту. Тому можна сказати, що специфіка впливає на організацію, на вибір методів та на прийоми проведення аудиту в аграрного сектору, а тому її знання дозволяють аудитору, здійснювати неупереджену та документально підтверджену оцінку господарської діяльності агропромислових виробництв.

3.2. Аналіз рівня, динаміки і структури доходів та витрат діяльності підприємства

Оцінка витрат та доходів підприємства відіграє ключову роль у системі загального аналізу роботи даного суб'єкта господарювання, тому що, ці показники мають прямий вплив на загальний фінансовий результат діяльності підприємства, який може мати як прибуток, так і збиток

Ефективність фінансової діяльності виявляється у досягнутих фінансових результатах. Щоб визначити фінансові результату діяльності підприємства за звітний період потрібно порівняти доходи звітного періоду із витратами, які були понесені для отримання цих доходів.

Позитивні фінансові результати підприємств є основою їх успішного функціонування. Вони є визначальною економічною категорією й головним показником ефективності роботи підприємства. Визначення об'єктивності й достовірності фінансових результатів, в галузі сільського господарства, є предметом наукових дискусій серед науковців та практиків. Відповідно, аналіз рівня й динаміки доходів і витрат діяльності підприємства відіграє значну роль в системі загального аналізу.

Обґрунтування шляхів збільшення доходів і скорочення витрат підприємства являється основним значення аналізу доходів і витрат підприємства.

Основні завдання аналізу доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства полягають у:

- вивченні можливостей отримання прибутку відповідно до наявного ресурсного потенціалу підприємства та кон'юнктури ринку;
- систематичному контролю за процесом формування прибутку та зміною його динаміки;
- визначенні впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів на фінансові результати й оцінювання якості прибутку;
- виявленні резервів збільшення суми прибутку та підвищення рівня прибутковості.

До джерел інформації для проведення аналізу фінансових результатів відносяться: фінансова, статистична та податкова звітність; дані первинного, синтетичного та аналітичного обліку; інші джерела (бізнес-плани, фінансові плани, матеріали маркетингових досліджень, висновки аудиторських перевірок, результати попередніх аналітичних досліджень тощо).

Тобто, аналіз доходів та витрат підприємства повинен базуватися на використанні показників фінансової звітності підприємства й інших первинних документах даного підприємства.

Організація аналітичної роботи є структурованою за етапами, для кожного з яких передбачено постановку задач, які потрібно виконати під час проведення аналізу, та визначає джерела інформації й узагальнює результати, які були отримані на кожному з етапів.

Першим етапом аналізу є оцінка рівня та динаміки змін доходів та витрат у часі з метою встановлення тенденцій їх поведінки. Основним джерелом інформації для його проведення є форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)». Відповідно до цієї форми фінансові результати розрізняють за видами діяльності.

Для аналізу оцінки рівня та динаміки показників фінансових результатів діяльності підприємства складають таблицю, у якій використовують дані звітності підприємства. Така таблиця свідчить, чи у звітному періоді підприємство досягло кращих чи гірших результатів, ніж у попередньому звітному періоді.

Аналіз рівня і динаміки змін доходів і витрат за 2019-2021 рр. ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» подано у табл.3.1.

Таблиця 3.1

**Аналіз рівня і динаміки змін доходів і витрат
ТОВ «АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ» за 2019-2021 рр.**

Показники	Величина, тис. грн.			Відхилення			
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020/2019 р		2021/2020 р	
				грн.	%	грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	316 837	476 660	667 158	159 823	150,4	190 498	140
Інші операційні доходи	132 757	301 220	577 679	168 463	226,9	276 459	191,8
Інші фінансові доходи	3 758	329	-	-3 429	0,75	-329	0
Інші доходи	1 931	-	-	-1931	0	0	0
<i>Всього доходи</i>	<i>455 283</i>	<i>778 209</i>	<i>1 244 837</i>	<i>322 926</i>	<i>170,9</i>	<i>466 628</i>	<i>160</i>
Собівартість реалізованої продукції	290 584	418 537	513 534	127 953	144	94 997	122,7
Адміністративні витрати	38 076	28 074	28 405	-10 002	73,7	331	101,2
Витрати на збут	17 149	26 178	62 621	9 029	152,7	36 443	239,2
Інші операційні витрати	270 656	204 349	207 029	-66 307	75,5	2 680	101,3
Фінансові витрати	1 094	2 279	5 963	1 185	208,3	3 684	261,6
Інші витрати	1 269	4 971	147	3 702	391,7	-4 824	3
<i>Всього витрати</i>	<i>618 828</i>	<i>684 388</i>	<i>817 699</i>	<i>65 560</i>	<i>110,6</i>	<i>133 311</i>	<i>119,5</i>
Прибуток до оподаткування	-163 545	93 821	382 138	-69 724	57,4	288 317	407,3

Виходячи із даних табл. 3 бачимо, що чистий дохід у 2020 році порівняно з попереднім збільшився на 50,4 %, цьому слугувало збільшення обсягів виробництва

продукції. У 2021 році ситуація не змінюється і спостерігається збільшення чистого доходу на 40 % порівняно із попереднім роком. Це зумовлено збільшенням обсягів виробництва.

Відбувається і зростання інших операційних доходів: у 2020 році порівняно з 2019 роком операційний дохід зростає на 126,9 %, а у 2021 році на 91,8 % що є позитивним явищем для підприємства. Позитивна тенденція відбулася переважно за рахунок зростання доходу від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та зменшенням на 24,5 % інших операційних витрат у 2020 році та незначне зростання на 1,3 % у 2021 році.

Ще одним фактором позитивного впливу на фінансовий результат мали б бути інші фінансові доходи, але у 2020 році спостерігається їх негативна тенденція – зменшення на 91,4 %, а у 2021 році вже їх і зовсім не спостерігається.

Собівартість реалізованої продукції у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшилась на 44 %, а у 2021 році порівняно з 2020 роком на 22,7 %. Негативно на розмір чистого доходу впливають наступні фактори: адміністративні витрати, витрати на збут, фінансові витрати та інші витрати.

Так, адміністративні витрати у 2020 році знизилися на 26,3 % порівняно з минулим роком, але наступного року зросли на 1,2 %, що в порівнянні з тим, що чистий дохід зріз на 40 %, є незначним.

З кожним наступним звітним періодом спостерігається зростання витрат на збут. Але у порівнянні динаміки величини витрат на збут та обсягів реалізованої продукції, темпи зростання витрат на збут є суттєвими. Так в 2020 році витрати на збут зросли на 52,7 %, а в 2021 році на 139,2 % порівняно з попередніми роками. Фінансові витрати також з кожним роком зростали, але темпи їх росту є незначними. Останнім показником, який негативно впливає на розмір чистого доходу, є інші витрати. У 2019 році вони різко зросли на 291,7 %, а в 2020 році знизилися на 97 %.

Можна зробити висновок, що починаючи з 2020 року і протягом наступного року фінансовим результатом діяльності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» є чистий

прибуток, який систематично зростає: у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 257 366 тис. грн. (157,4 %), у 2021 році – на 288 317 тис. грн. (407,3 %). Така динаміка є позитивною, що свідчить про прибутковість підприємства.

Для наочного відображення динаміки змін доходів ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» зобразимо їх графічно на рис. 3.1.

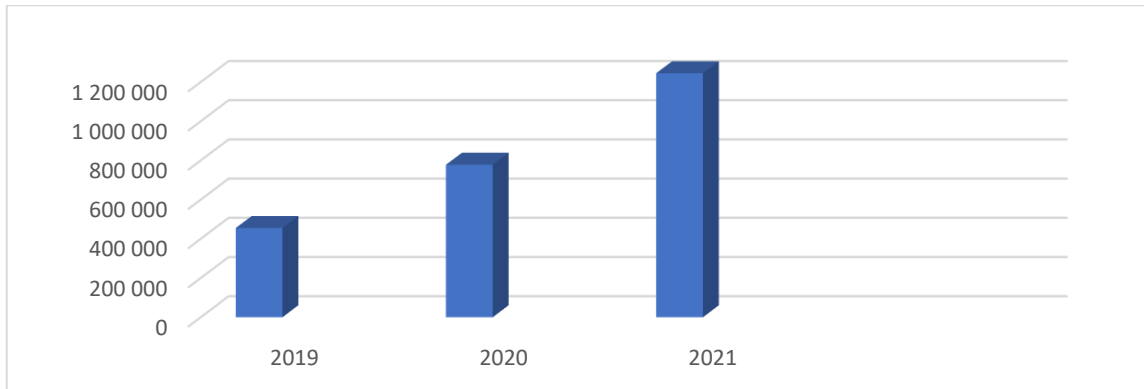

Рис. 3.1. Графік рівня доходів підприємства за 2019-2021 рр.

Як бачимо з кожним роком доходи підприємства значно зростають, що свідчить про ефективності роботи підприємства.

Тепер для наочного відображення динаміки змін витрат ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» теж зобразимо їх графічно на рис. 3.2.

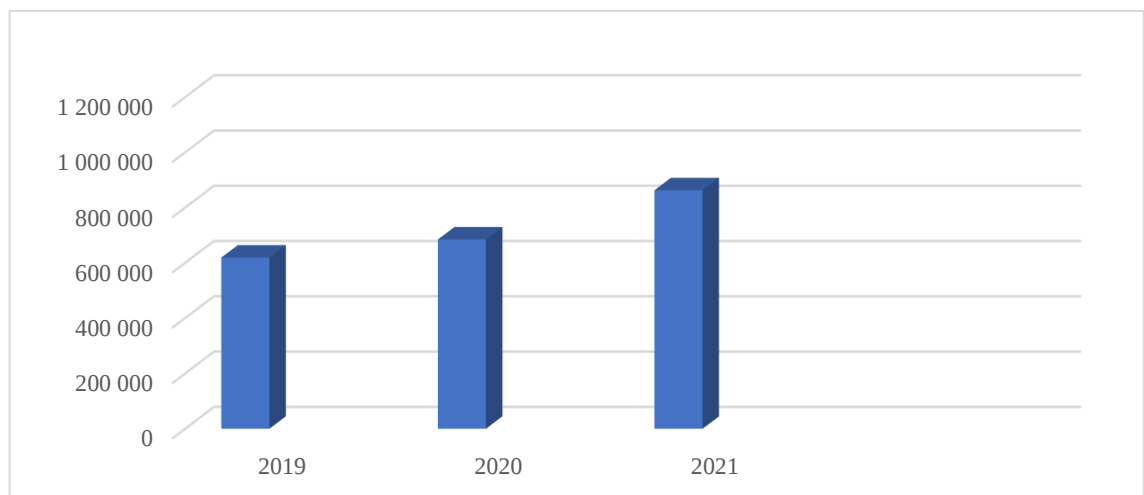

Рис. 3.2. Графік рівня витрат підприємства за 2019-2021 рр.

Як бачимо на діаграмі, витрати 2019 року перевищили доходи за цей період, що свідчить про негативний фінансовий результат, тобто про збиток. Але з 2020 року

тенденція змінилася, і при незначних змінах витрат, порівняно з попереднім роком, доходи підприємства значно зросли, що свідчить про прибутковість підприємства.

Наступним етапом аналізу є оцінка складу і структури доходів і витрат, тобто визначення питомої ваги до загального підсумку. Цей етап дає можливість отримати інформацію про динаміку зміни питомої ваги досліджуваних показників за аналізований період до загальної величини показників (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Аналіз структури і складу доходів та витрат ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр.

Показники	Величина, тис. грн.			Питома вага у %			Абсолютне відхилення (+/-)	
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	20/19	21/20
Чистий дохід від реалізації продукції	316 837	476 660	667 158	69,6	61,25	53,6	-8,35	-7,65
Інші операційні доходи	132 757	301 220	577 679	29,15	38,7	46,41	9,55	7,71
Інші фінансові доходи	3 758	329	-	0,83	0,04	0	-0,79	-0,04
Інші доходи	1 931	-	-	0,43	0	0	-0,43	0
<i>Всього доходи</i>	<i>455 283</i>	<i>778 209</i>	<i>1 244 837</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції	290 584	418 537	513 534	46,96	61,15	59,53	14,19	-1,62
Адміністративні витрати	38 076	28 074	28 405	6,15	4,1	3,29	-2,05	-0,81
Витрати на збут	17 149	26 178	62 621	2,77	3,83	7,26	1,06	3,43
Інші операційні витрати	270 656	204 349	207 029	43,74	29,86	24,0	-13,88	-5,84
Фінансові витрати	1 094	2 279	5 963	0,18	0,33	0,69	0,15	0,36
Інші витрати	1 269	4 971	147	0,21	0,73	0,02	0,52	-0,71
<i>Всього витрати</i>	<i>618 828</i>	<i>684 388</i>	<i>862 699</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	-	-
Прибуток до оподаткування	-163 545	93 821	382 138	-	-	-	-	-

У структурі витрат та доходів ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» протягом 2019-

2021 рр., серед витрат найбільшу питому вагу займає собівартість реалізованої продукції: 46,96 %, 61,15 % і 59,53 % відповідно. При цьому в 2021 році їх частка зменшилася порівняно з минулим роком. Найменшу питому вагу у структурі операційних витрат займають втрати на збут: у 2019 р. – 2,77 %, у 2020 р. – 3,83 %, у 2021 р. – 7,26 %. Але в цілому їх динаміка є зростаючою.

Серед доходів, то питому вагу у структурі доходів займає чистий дохід від реалізації продукції, а саме: у 2019 р. - 69,6 %, у 2020 р. - 61,25 % та у 2021 р. - 53,6 % та, відповідно, інші операційні доходи. У структурі фінансових доходів найбільшу питому вагу займають інші фінансові доходи: у 2019 р. - 1,2 %, у 2020 р.- 0,07 %.

Серед фінансових витрат всі види витрат, які є на підприємстві мають незначну питому вагу. Так, інші витрати від фінансової діяльності складають: у 2019 р.- 0,83 %, у 2020 р.- 0,04 %; фінансові витрати: у 2019 р. – 0,18 %, у 2020 р. – 0,33 %, а у 2021 р. – 0,69 %, тобто їх частка збільшується з кожним роком, але на загальну структуру доходів не мають великого впливу.

Наочне відображення складу і структури доходів подано на рис. 3.3, 3.4, 3.5.

Рис.3.3. Структура доходів ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2019 р.

Рис.3.4. Структура доходів ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2020 р.

Рис.3.5. Структура доходів ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2021 рр.

Наочне відображення структури витрат подано на рис. 3.6, 3.7, 3.8. Воно дає можливість побачити, які види витрат і в якому складі, формують витрати підприємства. Таким чином, ми можна узагальнити, в якому році підприємство понесло більше матеріальних затрат порівняно з іншими роками та оцінити динаміку інших операційні витрати підприємства. Тобто зробити висновок про ефективність функціонування підприємства за всіма видами діяльності: операційної та фінансової.

Рис.3.6. Структура витрат ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2019 р.

Рис.3.7. Структура витрат ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2020 р.

Рис.3.8. Структура витрат ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за 2021 рр.

Таким чином ми можемо бачити, що з кожним звітним періодом підприємство досягає кращих результатів, ніж у попередньому.

Так у 2019 р. підприємство мало збиток в розмірі 163 545 грн. Причиною є те, що інші операційні витрати підприємства значно зросли. Це могло бути спричинено зміною цін на матеріали та тарифи, зміною обсягу продукції.

У 2020 році спостерігається позитивна динаміка і підприємство має прибуток – 93 821 грн. Порівнюючи з минулим роком, у 2020 році підприємство понесло менше операційних витрат та отримало більше операційних доходів, серед яких витрати на збут зросли, собівартість також зазнала змін - зросла, але адміністративні витрати не зазнали збільшення в 2020 році. Також спостерігається незначне збільшення фінансових витрат підприємства. А тому загальний чистий фінансовий результат збільшився.

У 2021 році теж спостерігається позитивна динаміка доходів, і підприємство отримує прибуток – 382 138 грн. Порівнюючи з 2020 роком, підприємство понесло більше операційних витрат та отримало більше операційних доходів. Значно зросли витрати на збут. Інші види витрат не зазнали значних змін в 2021 році. Але загальний

чистий фінансовий результат у 2021 році значно збільшився, порівнюючи із іншими роками, що для підприємства є позитивно.

На рис. 3.9 можемо візуально побачити динаміку зміни прибутку до оподаткування підприємства за 2019-2021 рр.

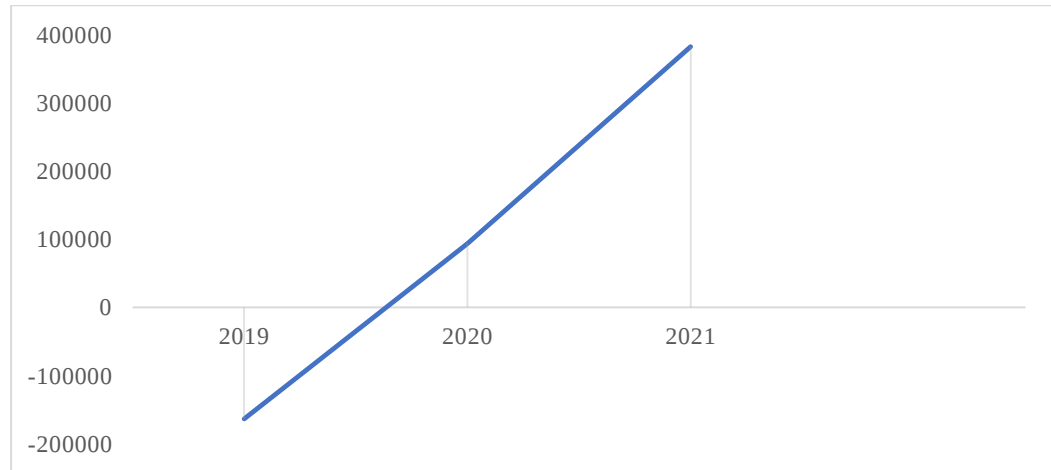

Рис. 3.9. Графік відображення динаміки зміни прибутку до оподаткування підприємства за 2019-2021 рр.

Отже, такі показники фінансових результатів як доходи та витрати є визначальними при оцінюванні ефективності функціонування підприємства. У величині фінансових результатів відображаються усі аспекти діяльності конкретного підприємства. При умовах нестабільності середовища функціонування підприємств, аналіз фінансових результатів діяльності повинен бути комплексним процесом, який передбачає застосування єдиної системи методів оцінок ефективності діяльності суб'єктів господарювання, які мають на меті визначити резерви підприємства та оперативно впроваджувати відповідні заходи для підвищення рівня прибутковості.

3.3. Оцінка показників рентабельності діяльності підприємства

Ефективність діяльності підприємства можна охарактеризувати порівняно невеликою кількістю показників, одним з яких є показник рентабельності, який у свою

чергу зазнає впливу системи факторів. Рентабельність визначена як здатність підприємства отримувати прибуток від господарської діяльності, використовуючи свої ресурси. Можна сказати, що рентабельність є економічним інструментом, що лежить в основі усіх рішень підприємства для управління діяльністю і взаємовідносин із діловими партнерами, а тому він перебуває у статусі основного критерію, який використовують для оцінки економічної ефективності. Тобто, рентабельність означає отримання доходу від реалізації продукції, що має перевищувати витрати. І як наслідок, прибутковість відображає ефективність усієї економічної діяльності підприємства.

Рентабельність являє собою відносний показник прибутковості, який характеризує ефективність господарської і фінансової діяльності підприємства.

Показники рентабельності розраховуються як відношення показників прибутку до вкладеного капіталу, обсягу продажу, використаних ресурсів чи здійснених витрат.

Варто зазначити, що у чисельнику формули для розрахунку показника рентабельності може бути тільки прибуток у різних його видах. У протилежному випадку такий показник не може називатися «рентабельність». А у знаменнику застосовані ресурси повинні бути виражені тільки в грошових одиницях.

Показники рентабельності, у залежності від того, що вони характеризують, можна поділити на такі групи:

- показники рентабельності фінансових ресурсів;
- показники рентабельності діяльності підприємства;
- показники рентабельності виробничих ресурсів;
- показники рентабельності продуктів та підрозділів;

Останні можна обчислити, якщо на підприємстві наявна система внутрішнього управлінського обліку, за допомогою якого, можна виділити сукупний фінансовий результат та витрати діяльності цільового продукту (проект чи підрозділ).

Для розрахунку показників рентабельності наведено вихідні дані ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття», які взяті із форм 1 та 2 фінансової звітності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Складові для розрахунку показників рентабельності ТОВ «Агрокомпанії
Прикарпаття»**

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміна (+,-)
Чистий дохід від реалізації продукції (р. 2000)	316 837	476 660	667 158	350 321
Собівартість реалізованої продукції (р. 2050)	290 584	418 537	513 534	222 950
Інші операційні доходи (р. 2120)	132 757	301 220	577 679	444 922
Адміністративні витрати (р. 2130)	38 076	28 074	28 405	-9 671
Витрати на збут (р. 2150)	17 149	26 178	62 621	45 472
Інші операційні витрати (р. 2180)	270 656	204 349	207 029	-63 627
Інші фінансові доходи (р. 2220)	3 758	329	0	-3 758
Фінансові витрати (р. 2250)	1 094	2 279	5 963	4 869
Втрати від участі в капіталі (р. 2255)	0	0	0	0
Інші витрати (р. 2270)	1 269	4971	147	-1 122
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток) (р.2290 (2295))	(163 545)	93 821	382 138	545 683
Чистий фінансовий результат (прибуток (збиток)) (р. 2350 (2355))	(163 545)	93 821	382 138	545 683
Активи (р. 1300)				
на початок звітного періоду-	539 668	763 237	1 293 047	753 379
на кінець звітного періоду-	763 237	1 293 047	1 873 891	1 110 654

Отже, розрахуємо показники рентабельності підприємства за аналізований період у табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка показників рентабельності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття»
за 2019-2021 рр.**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміна (+,-)	
				20/19	21/20
Рентабельність реалізації (продажу)	-51,62	19,68	57,28	71,3	37,6
Рентабельність продукції	-8,39	0,82	10,35	9,21	9,53
Рентабельність витрат	-26,43	13,71	46,73	40,14	33,02

Рентабельність іншої операційної діяльності	-51,00	47,40	179,03	98,4	131,63
Рентабельність виробництва	-56,28	22,42	74,42	78,7	52
Рентабельність активів	25,10	9,13	24,13	-15,97	15

Показник рентабельності реалізації продукції відображає питому вагу отриманого прибутку у виручці проданої продукції, тобто він показує скільки припадає прибутку підприємства на 1 грн. реалізованої продукції. Саме тому необхідно провести розрахунок впливу факторів на рентабельність продажу ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок впливу факторів на рентабельність продажу ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміна (+,-)	
				20/19	21/20
1. Прибуток, грн.	-163 545	93 821	382 138	257 366	288 317
2. Виручка від реалізації продукції, грн.	316 837	476 660	667 158	159 823	190 498
3. Рентабельність продажу, %	-51,62	19,68	57,28	71,3	37,6

Таким чином, визначаємо вплив факторів за 2019-2020 рр. методом ланцюгових підстановок:

$$РП = Пп / Вп = -163\,545 / 316\,837 = -51,62 \%$$

$$РУ = Пф / Вп = 93\,821 / 316\,837 = 29,61 \%$$

$$РФ = Пф / Вф = 93\,821 / 476\,660 = 19,68 \%$$

Висновок: рентабельність продажу зросла у 2020 на 71,3 % за рахунок впливу наступних факторів:

– вплив зміни прибутку підприємства на рентабельність:

$$Ру - Рп = 29,61 - (-51,62) = +81,23 \%$$

– вплив зміни виручки від реалізації на рентабельність:

$$P_{\Phi} - P_{\Psi} = 19,68 - 29,61 = -9,93 \%$$

$$\text{Загальний приріст рентабельності 2020 року:} = 81,23 - 9,93 = +71,3 \%$$

Визначаємо вплив факторів за 2020-2021 рр. методом ланцюгових підстановок:

$$P_{\Pi} = P_{\Pi} / V_{\Pi} = 93\,821 / 476\,660 = 19,68 \%$$

$$P_{\Psi} = P_{\Phi} / V_{\Pi} = 382\,138 / 476\,660 = 80,17 \%$$

$$P_{\Phi} = P_{\Phi} / V_{\Phi} = 382\,138 / 667\,158 = 57,28 \%$$

Висновок: рентабельність продажу зросла у 2021 році на 37,6 % за рахунок впливу наступних факторів:

– вплив зміни прибутку підприємства на рентабельність:

$$P_{\Psi} - P_{\Pi} = 80,17 - 19,68 = +60,49 \%$$

– вплив зміни виручки від реалізації на рентабельність:

$$P_{\Phi} - P_{\Psi} = 57,28 - 80,17 = -22,89 \%$$

$$\text{Загальний приріст рентабельності 2019 року:} = 60,49 - 22,89 = +37,6 \%$$

Показником прибутковості діяльності підприємства є також рентабельність виробництва. Даний показник відображає питому вагу отриманого прибутку відповідно у виручці та у собівартості проданої продукції.

Проведемо розрахунок впливу факторів на рентабельність виробництва ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр. у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Розрахунок впливу факторів на рентабельність виробництва ТОВ
«Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр.**

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Зміна (+,-)	
				20/19	21/20
1. Виручка від реалізації продукції, грн.	316 837	476 660	667 158	159 823	190 498
2. Собівартість реалізованої продукції, грн.	290 584	418 537	513 534	127 953	94 997
3. Прибуток, грн.	-163 545	93 821	382 138	257 366	288 317
4. Рентабельність виробництва	-56,28	22,42	74,41	78,7	51,99

Рентабельність виробництва продукції у 2020 році збільшилася, порівняно з попереднім, на 78,7 %. Це відбулося за рахунок таких факторів (метод ланцюгових підстановок):

а) зміни суми прибутку:

$$\Delta y_a = \Pi_1 / C_0 - \Pi_0 / C_0 = (93\,821 / 290\,584) - (-56,28) = 32,29 + 56,28 = 88,57 \%$$

б) зміни собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta y_b = \Pi_1 / C_1 - \Pi_1 / C_0 = 22,42 - 32,29 = -9,87 \%$$

$$\text{Разом} = \Delta y_a + \Delta y_b = -9,87 + 88,57 = 78,7 \%$$

Рентабельність виробництва продукції у 2021 р. збільшилася, порівняно з попереднім, на 51,99 %. Це відбулося за рахунок таких факторів (метод ланцюгових підстановок):

а) зміни суми прибутку:

$$\Delta y_a = \Pi_1 / C_0 - \Pi_0 / C_0 = (382\,138 / 418\,537) - 22,42 = 91,30 - 22,42 = 68,88 \%$$

б) зміни собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta y_b = \Pi_1 / C_1 - \Pi_1 / C_0 = 74,41 - 91,30 = -16,89 \%$$

$$\text{Разом} = \Delta y_a + \Delta y_b = 68,88 - (-16,89) = 51,99 \%$$

Платоспроможність підприємства це здатність підприємства швидко і в повному обсязі погашати свої фінансові зобов'язання.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється на основі даних балансу та відображає структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Розрахунок показників платоспроможності досліджуваного підприємства проведемо у табл. 3.7.

Аналіз показників платоспроможності (фінансової стійкості)**ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр.**

№ п/п	Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Граничне значення	Відхилення (+/-)	
						2020/ 2019	2021/ 2020
1	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	-0,16	-0,02	0,16	> 0,5	0,14	0,18
2	Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,13	0,02	0,19	≥ 0,7	0,15	0,17
3	Коефіцієнт фінансового ризику	-7,45	-53,65	5,35	< 1	-46,2	59
4	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	1,65	3,95	0,84	> 1	2,3	-3,11
5	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	-0,68	-0,22	0,33	> 0,5	0,46	0,55

Отже, згідно даних табл. 3.7 можна зробити висновок, що показники фінансової стійкості ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за аналізований період не відповідають нормативним значенням.

Коефіцієнти автономії, який показує, яка частка власного капіталу складає валюту балансу, та фінансової стійкості, який показує частку залученого капіталу у співвідношенні з власним, показують, що підприємство є фінансово залежне.

Загалом отримані показники свідчать про нестабільну тенденцію, що в цілому не є позитивним для компанії.

Поряд з оцінкою платоспроможності визначається ліквідність підприємства, тобто його здатність конвертувати активи у засоби платежу (грошові кошти) без відчутної втрати вартості.

Аналіз ліквідності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр. подано у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Аналіз ліквідності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за 2019-2021 рр.

№ п/п	Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Гран. знач.	Відхилення (+/-)	
						2020/2019	2021/2020
1	Оборотні активи	675 675	1 213 144	1 796 653	-	537 469	583 509
1.1	Запаси	289 186	434 076	867 680	-	144 890	433 604
1.2	Дебіторська заборгованість	338 396	734 199	853 083	-	395 803	118 884
1.3	Грошові кошти	27	18	16 691	-	-9	16 673
2	Поточні зобов'язання	871 069	1 310 146	1 514 291	-	439 077	204 145
3	Коефіцієнт загальної ліквідності	0,76	0,93	1,19	2,0 і >	0,17	0,26
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,39	0,56	0,57	0,8 >	0,17	0,1
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00003	0,00001	0,01	0,2 >	-0,00002	0,00999

Розраховані показники ліквідності даного підприємства не відповідають граничним значенням, що свідчить про те, що підприємство немає достатньої кількості фінансових ресурсів. Але загальна тенденція є позитивною, тобто з кожним наступним звітним періодом показники збільшуються. Що підкреслює позитивну динаміку платоспроможності підприємства.

Отже, можна сказати, що показники рентабельності та платоспроможності є відносними характеристиками фінансових результатів підприємства та ефективності його діяльності. Ці показники вимірюють прибутковість підприємства із різних позицій й систематизуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу.

Всі підприємства мають за ціль підвищувати показники рентабельності. Щоб цього досягти потрібно постійно підвищувати рівень якості продукції, зменшувати собівартість та витрати матеріальних, трудових, фінансових чи інших ресурсів.

Отже, показники рентабельності показують реальну величину прибутку порівняно із сумою витрат, капіталу і ресурсів, що сюди були вкладені. Аналіз рентабельності дозволяє побачити:

- ефективність вкладення грошових ресурсів у підприємство та наскільки раціонально вони використовуються;
- виготовлення продукції високої рентабельності, що буде користуватись споживчим попитом й задовольняти споживачів;
- шляхи підвищення конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети та поставлених завдань у роботі досліджено та узагальнено теоретичні основи і організаційно-методичні аспектів обліку, аналізу та аудиту доходів та витрат аграрних підприємств. Отже, доходи і витрати підприємства є одними із визначальних показників, які відображають його фінансовий стан та мету підприємницької діяльності. Виокремлюють різні думки вітчизняних та зарубіжних вчених, щодо сутності понять “доходи” та “витрати”, які зробили вагомий внесок у визначенні даних категорій. Встановлено, що досить ґрунтовно визначення поняття “витрати” та “доходи” наведено у П(С)БО 16 “Витрати” та П(С)БО 15 “Доходи”.

Класифікація доходів і витрат є одним із найважливіших аспектів організації бухгалтерського обліку, що гарантує більш деталізоване вивчення їх складу та характеру, спроможне максимально забезпечити інформаційні запити користувачів, дає спроможність керівництву підприємства розгорнуто здійснити аналіз щодо їх рівня та виявити додаткові резерви. Дослідивши класифікацію витрат і доходів у ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» бачимо наступні ознаки для класифікації витрат: за центрами відповідальності; за видами продукції; за єдністю складу; за способами перенесення вартості на продукцію; за ступенем впливу виробництва на рівень затрат; за визначенням відношення до собівартості продукції; та за календарними періодами; за доцільністю витрачання; і за відношенням витрат до процесу виробництва; за економічним змістом і ін.

Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту доходів і витрат представлене значною кількістю законів, постанов, положень (стандартів). Будь-яке відхилення від нормативних положень призведе до виникнення різних порушень, котрі перешкоджатимуть здобутку мети діяльності підприємств, тому необхідно дотримуватися норм та законів задля забезпечення ефективної роботи підприємства, адже від правильності та законності ведення обліку залежить не тільки прибутковість підприємства, а також репутація на зовнішньому ринку.

Проаналізовано основні положення наказу про облікову політику та встановлено перелік первинних документів для відображення доходів, витрат і фінансових результатів підприємства залежно від статті доходів або витрат. Встановлено, що з метою формування оперативних аналітичних даних про хід і результати збутової діяльності на підприємстві використовують Відомості обліку витрат збутової діяльності та Відомість обліку збуту за каналами. Правильне ведення синтетичного та аналітичного обліку доходів та витрат дає визначення фінансового результату діяльності підприємства за звітний період.

Також у роботі досліджено шляхи формування фінансових результатів та встановлено, що вони є важливим показником діяльності господарюючого суб'єкта, результат яких може бути позитивним (прибуток) або негативним (збиток). ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» за своїм територіальним розподілом та біологічними, тобто природними, особливостями спеціалізується на вирощуванні зернових культур, що і формує його основний дохід. Нарощування прибутку безпосередньо впливає на зміцнення фінансового стану. Фінансовий стан є джерело забезпечення господарських потреб підприємств.

Особливості аудиту в агропромисловому виробництві зумовлюються багатогранністю напрямків, а саме: рослинництво, тваринництво, допоміжне виробництво. Також великою кількістю процесів, що відбуваються в даній галузі. Практично в жодній галузі немає того, щоб від одного певного виду сільськогосподарської культури чи тварини отримувалось декілька видів продукції. Це має вплив на розмежування витратної частини й на облік в секторі аграрного аудиту. Тому можна сказати, що специфіка впливає на організацію, на вибір методів та на прийоми проведення аудиту в аграрного сектору, а тому її знання дозволяють аудиторам, здійснювати неупереджену та документально підтверджену оцінку господарської діяльності агропромислових виробництв.

З метою проведення ефективного аналізу витрат, доходів та фінансових результатів діяльності необхідним є розроблення моделі організації аналітичної

роботи, в якій обов'язково мають бути три стадії аналізу: планування, дослідження та підсумкова.

У роботі проведено аналіз рівня, динаміки та структури доходів та витрат діяльності підприємства, та встановлено, що починаючи з 2020 року і протягом наступного року фінансовим результатом діяльності ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття» є чистий прибуток, який систематично зростає: у 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 257 366 тис. грн. (157,4 %), у 2021 році – на 288 317 тис. грн. (407,3 %). Така динаміка є позитивною, що свідчить про прибутковість підприємства.

Також проведено аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Агрокомпанії Прикарпаття» за аналізований період. Коефіцієнти автономії, який показує, яка частка власного капіталу складає валюту балансу, та фінансової стійкості, який показує частку залученого капіталу у співвідношенні з власним, показують, що підприємство є фінансово залежне. Загалом отримані показники свідчать про нестабільну тенденцію, що в цілому не є позитивним для компанії.

Поряд з оцінкою платоспроможності визначено ліквідність підприємства, тобто його здатність конвертувати активи у засоби платежу (грошові кошти) без відчутної втрати вартості. Виявлено, що розраховані показники ліквідності даного підприємства не відповідають граничним значенням, що свідчить про те, що підприємство немає достатньої кількості фінансових ресурсів. Але загальна тенденція є позитивною, тобто з кожним наступним звітним періодом показники збільшуються. Що підкреслює позитивну динаміку платоспроможності підприємства.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV URL: www.zakon.nau.ua.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws13>.
3. Податковий кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. Документ № 2755 – VI (чинний). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/showt>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджено наказом Мінфіну від 29 листопада 1999 року № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/showt>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід»: виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/t>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.
7. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія. Знання-Прес. 2007. 719 с.
8. Труш В. Є. Управлінський облік: підруч. Київ, 2007. 316 с.
9. Павликівська О. І., Марущак Л. І. Методологічні підходи до визначення сутності доходів та витрат. *Бізнес Інформ*. 2016. № 10. С. 343-348.
10. Сук Л. К. Склад та класифікація витрат на підприємствах. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2007. № 20. С. 46-49.
11. Яворська Т. І., Соболевська О. О. Теоретичні аспекти сутності доходів та їх класифікація. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2020. №2(42). С. 101-107.

12. Блонська В. І., Сподарик О. М. Стратегія управління доходами торговельного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. №18(6). С.117-123.
13. Гуріна Н. В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. №12(1). С. 203 – 205.
14. Шмиголь Н. М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством. *Економіка та підприємництво*. 2009. № 7. С. 221-225.
15. Андросенко О. О. Економічна сутність витрат виробництва та їх роль у системі управління діяльністю промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. С. 122-126.
16. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник, 2-е вид., доп. і перероб. Житомир : ЖІТІ. 2000. 640 с.
17. Волкова І. А. Фінансовий облік – 2: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.].К.: Центр навчальної учбової літератури, 2009. 223 с.
18. Осовська Г. В., Юшкевич О. О., Завадський Й. С. Економічний словник. К.: Кондор, 2007. 358 с.
19. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 504 с.
20. Скрипник М. І. Сутність витрат як економічної категорії. *«Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування*. 2017. С. 159-166.
21. Однолько В. О. Витрати, як економічна теорія, їх зміст і класифікація. *Культура народів Причорномор'я*. 2014. С. 10-14.
22. Партин Г. О., Загородній А. Г. Управлінський облік: навч.посібник. К.: Знання, 2007. 303 с.
23. Хоружий Л. І. Проблеми теорії, методології, методики та організації управлінського обліку в сільському господарстві, 2004. 496 с.

24. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
25. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні:
Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://kodeksy.com.ua/prom>.
26. Утенкова К. О. Аудит: навч. пос. К. : ЦУЛ, 2011. 408 с.
27. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність.
К.: Алерта, 2011. 976 с.
28. Червінська С. Л. Визначення та облік фінансових результатів діяльності
аграрних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук:
08.06.04. К., 2006. 20 с.
29. Мелень О. В., Полтавець О. В. Фінансові результати діяльності підприємства:
визначення, класифікація, управління. *Вісник Національного технічного
університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2017.
№ 46 (1267). С. 109-114.
30. Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. Нормативно-правові особливості
облікового забезпечення витрат та доходів діяльності підприємств. *Вісник
аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип. 1. С. 9-18.
31. Про затвердження Положення про документальне
забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Мін. фінансів України від
24.05.1995 р. за № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
32. Кошельок Г. В., Малишко В. С. Факторний аналіз рентабельності власного
капіталу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 361-368.
33. Турило А. М. Методологічні підходи до оцінки фінансової діяльності
підприємства. *Фінанси України*. 2007. №3. С. 100-104.
34. Любкіна О. В., Шмельова М. О. Діагностика фінансової діяльності і
прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі
рентабельності. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. С. 54-62.

35. Мелень О. В., Полтавець О. В. Фінансові результати діяльності підприємства: визначення, класифікація, управління. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2017. № 46 (1267). С. 109-114.

ДОДАТКИ А,Б,В,Г,Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ"**
Територія **ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА**
Організаційно-правова форма господарювання **Товариство з обмеженою відповідальністю**
Вид економічної діяльності **Вирощування зернових та технічних культур**
Середня кількість працівників **1 318**
Адреса, телефон **вулиця Галицька, буд. 93, м. ТИСМЕНИЦЯ, ТИСМЕНИЦЬКИЙ РАЙОН, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА обл., 77400**
за КОАТУУ **2625810100**
за КОПФГ **240**
за КВЕД **01.11**
712300

Дата (рік, місяць, число) **2021, 12, 31**
за ЄДРПОУ **41481188**

КОДИ
ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО
2625810100
240
01.11

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2020** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6	2
первісна вартість	1001	9	9
накопичена амортизація	1002	3	7
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	58
Основні засоби	1010	87 549	79 826
первісна вартість	1011	114 411	124 980
знос	1012	26 862	45 154
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	7	17
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	87 562	79 903
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	289 186	434 076
Виробничі запаси	1101	35 253	37 492
Незавершене виробництво	1102	132 606	90 508
Готова продукція	1103	116 487	297 487
Товари	1104	4 840	8 588
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	20 942	11 477
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	20 639	159 331
з бюджетом	1135	1 280	5 413
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	295 535	557 978
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	27	18
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	27	18
Витрати майбутніх періодів	1170	2 961	1 898
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	45 105	42 953
Усього за розділом II	1195	675 675	1 213 144
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	763 237	1 293 047

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(118 389)	(24 568)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(118 379)	(24 558)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	10 547	7 459
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	10 547	7 459
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	2 068	2 267
товари, роботи, послуги	1615	69 650	53 947
розрахунками з бюджетом	1620	1 896	2 616
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	610	983
розрахунками з оплати праці	1630	3 235	3 706
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	757 039	1 190 885
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	2 144	4 284
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	34 427	51 458
Усього за розділом III	1695	871 069	1 310 146
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	763 237	1 293 047

Керівник

Головний бухгалтер

ІВАНЧУК ГАЛИНА ІВАНІВНА

ІВАШКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ"

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за

Рік 2020

р.

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

КОДИ

2021

01

01

41481188

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма N2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	476 660	316 837
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(418 537)	(290 584)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	58 123	26 253
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	301 220	132 757
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	296 197	80 249
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(28 074)	(38 076)
Витрати на збут	2150	(26 178)	(17 149)
Інші операційні витрати	2180	(204 349)	(270 656)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	184 513	212 871
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	100 742	-
збиток	2195	(-)	(166 871)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	329	3 758
Інші доходи	2240	-	1 931
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(2 279)	(1 094)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(4 971)	(1 269)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	93 821	-
збиток	2295	(-)	(163 545)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	93 821	-
збиток	2355	(-)	(163 545)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	93 821	(163 545)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	698 686	504 619
Витрати на оплату праці	2505	53 450	45 863
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 875	8 659
Амортизація	2515	18 889	15 149
Інші операційні витрати	2520	557 714	300 969
Разом	2550	1 339 614	875 259

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Г.П. ІВАНЧУК
ГАЛИНА
ІВАНІВНА

ІВАНЧУК ГАЛИНА ІВАНІВНА

ІВАШКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

Підприємство

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
41481188		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за Рік 2020 р.

Форма N3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	448 319	379 275
Повернення податків і зборів	3005	1 625	19
у тому числі податку на додану вартість	3006	1 390	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	645 197	829 869
Надходження від повернення авансів	3020	77 053	205 580
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	17	87
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	3 099
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	537	10 229
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(272 622)	(404 396)
Праці	3105	(40 423)	(34 854)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(10 883)	(9 167)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(33 886)	(30 746)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(163)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(33 723)	(30 746)
Витрачання на оплату авансів	3135	(360 716)	(320 196)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(299 681)	(590 567)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(154 762)	(41 704)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-225	-3 472
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	329	3 758
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-

Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(10)	(-)
необоротних активів	3260	(3)	(2)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	316	3 756
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	47 096
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	46 572
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(890)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	-	-
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-366
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	91	-82
Залишок коштів на початок року	3405	27	109
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(100)	-
Залишок коштів на кінець року	3415	18	27

Керівник

ІВАНЧУК ГАЛИНА ІВАНІВНА

Головний бухгалтер

ІВАШКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

Підприємство

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОКОМПАНІЯ за ЄДРПОУ
ПРИКАРПАТТЯ"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2021	01	01
41481188		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про власний капітал
за Рік 2020 р.

Форма №4

Код за ДКУД

1801005

Стаття	Код ряд- ка	Зареє- строван- ний (пайовий) капітал	Капітал у дооцін- ках	Додат- ковий капітал	Резер- вний капітал	Нерозпо- ділений прибуток (непокри- тий збиток)	Нео- пла- чений капітал	Вилу- чений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	10	-	-	-	(118 389)	-	-	(118 379)
Коригування: Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований зали- шок на початок року	4095	10	-	-	-	(118 389)	-	-	(118 379)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	93 822	-	-	93 822
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	93 822	-	-	93 822
Залишок на кінець року	4300	10	-	-	-	(24 567)	-	-	(24 557)

Керівник

ІВАНЧУК ГАЛИНА ІВАНІВНА

Головний бухгалтер

ІВАШКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АГРОКОМПАНІЯ ПРИКАРПАТТЯ"**
Територія **ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА**
Орган державного управління
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю
Вид економічної діяльності Вирощування зернових та технічних культур
Одиниця виміру: тис.грн.

Дата (рік, місяць,число)
за ЄДРПОУ
за КОАТУУ
за СПОДУ
за КОПФГ
за КВЕД

Код		
2020	12	31
41481188		
2625810100		
240		
01.11		

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
за 2020 рік

Форма №5

Код за ДКУД

1801008

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація		первісної (переоціненої) вартості	накопиченої амортизації	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація			первісної (переоціненої) вартості	накопиченої амортизації	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Права користування природними ресурсами	010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права користування майном	020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права на комерційні позначення	030	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Права на об'єкти промислової власності	040	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Авторське право та суміжні з ним права	050	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	060	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші нематеріальні активи	070	9	3	-	-	-	-	-	4	-	-	-	9	7
Разом	080	9	3	-	-	-	-	-	4	-	-	-	9	7
Гудвіл	090	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Із рядка 080 графа 14

Із рядка 080 графа 5

Із рядка 080 графа 15

вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності

вартість оформлених у заставу нематеріальних активів

вартість створених підприємством нематеріальних активів

вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань

накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності

(081)

(082)

(083)

(084)

(085)

-

-

-

-

-

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		у тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	зносу	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120	2862	263	1042	-	-	25	2	171	-	-	-	3879	432	-	-	-	-
Машини та обладнання	130	60871	21909	5827	-	-	490	339	11712	-	-570	180	65638	33462	-	-	-	-
Транспортні засоби	140	46896	2695	676	-	-	-	-	5215	-	-	-	47572	7910	-	-	-	-
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150	558	185	21	-	-	21	7	148	-	-8	-	550	326	-	-	-	-
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Багаторічні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші основні засоби	180	1491	77	2960	-	-	-	-	911	-	758	-	5209	988	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200	1733	1733	824	-	-	245	245	728	-	-180	-180	2132	2036	-	-	-	-
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвентарна тара	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	260	114411	26862	11350	-	-	781	593	18885	-	-	-	124980	45154	-	-	-	-

Із рядка 260 графа 14	вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності	(261)	-
	вартість оформлених у заставу основних засобів	(262)	-
	залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)	(263)	-
	первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів	(264)	-
	основні засоби орендованих цілісних майнових комплексів	(2641)	-
Із рядка 260 графа 8	вартість основних засобів, призначених для продажу	(265)	-
	залишкова вартість основних засобів, утрачених унаслідок надзвичайних подій	(2651)	-
Із рядка 260 графа 5	вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування	(266)	-
Вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду		(267)	-
Із рядка 260 графа 15	знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності	(268)	-
Із рядка 105 графа 14	вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю	(269)	-

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280	-	-
Придбання (виготовлення) основних засобів	290	10093	-
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300	433	58
Придбання (створення) нематеріальних активів	310	-	-
Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів	320	-	-
Інші	330	-	-
Разом	340	10526	58

Із рядка 340 графа 3 капітальні інвестиції в інвестиційну нерухомість
фінансові витрати, включені до капітальних інвестицій

(341) -
(342) -

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			довгострокові	поточні
1	2	3	4	5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350	-	17	-
дочірні підприємства	360	-	-	-
спільну діяльність	370	-	-	-
Б. Інші Фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380	-	-	-
акції	390	-	-	-
облігації	400	-	-	-
інші	410	-	-	-
Разом (розд.А + розд.Б)	420	-	17	-

З рядка 1035 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені:
за собівартістю (421) -
за справедливою вартістю (422) -
за амортизованою собівартістю (423) -

З рядка 1160 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан)

Поточні фінансові інвестиції відображені:
за собівартістю (424) -
за справедливою вартістю (425) -
за амортизованою собівартістю (426) -

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
А. Інші операційні доходи і витрати			
Операційна оренда активів	440	-	-
Операційна курсова різниця	450	77	176
Реалізація інших оборотних активів	460	500	424
Штрафи, пені, неустойки	470	14	459
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480	-	-
Інші операційні доходи і витрати	490	300629	203290
у тому числі: відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	-
непродуктивні витрати і втрати	492	X	584
Б. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:			
асоційовані підприємства	500	-	-
дочірні підприємства	510	-	-
спільну діяльність	520	-	-
В. Інші фінансові доходи і витрати			
Дивіденди	530	-	x
Проценти	540	x	-
Фінансова оренда активів	550	-	-
Інші фінансові доходи і витрати	560	329	2279
Г. Інші доходи і витрати			
Реалізація фінансових інвестицій	570	-	-
Доходи від об'єднання підприємств	580	-	-
Результат оцінки корисності	590	-	-
Неопераційна курсова різниця	600	-	-
Безоплатно одержані активи	610	-	x
Списання необоротних активів	620	x	104
Інші доходи і витрати	630	-	4867

Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією (товарами, роботами, послугами)

(631) - _____

Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за товарообмінними (бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами

(632) - _____ %

Із рядків 540-560 гр. 4 фінансові витрати, уключені до собівартості активів

(633) - _____

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
1	2	3
Готівка	640	-
Поточний рахунок у банку	650	18
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	-
Грошові кошти в дорозі	670	-
Еквіваленти грошових коштів	680	-
Разом	690	18

З рядка 1090 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) Грошові кошти, використання яких обмежено (691) - _____

VII. Забезпечення і резерви

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звіт. рік		Використано у звітному році	Сторновано невикорис- тану суму у звітному році	Сума очікува- ного відшкоду- вання витрат іншою стороною, що врахована при оцінці за- безпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахуван- ня				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710	2144	4583	-	2443	-	4284	4284
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730	-	-	-	-	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740	-	97384	-	97384	-	-	-
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750	-	-	-	-	-	-	-
	760	-	-	-	-	-	-	-
	770	-	-	-	-	-	-	-
Резерв сумнівних боргів	775	-	-	-	-	-	-	-
Разом	780	2144	101967	-	99827	-	4284	4284

VIII.Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вар- тість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації *	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	1303	-	-
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810	-	-	-
Паливо	820	1870	-	-
Тара і тарні матеріали	830	58	-	-
Будівельні матеріали	840	101	-	-
Запасні частини	850	8292	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	25132	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	737	-	-
Незавершене виробництво	890	90508	-	-
Готова продукція	900	297487	-	-
Товари	910	8588	-	-
Разом	920	434076	-	-

Із рядка 920 графа 3 Балансова вартість запасів:

 відображених за чистою вартістю реалізації

(921) - _____

 переданих у переробку

(922) - _____

 оформлених в заставу

(923) - _____

 переданих на комісію

(924) - _____

Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02)

(925) - _____

3 рядка 1200 гр. 4 Балансу (Звіту про фінансовий стан) запаси, призначені для продажу

(926) - _____

* визначається за п. 28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	у т.ч. за строками непогашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	11477	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	557978	-	-	-

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості
Із рядків 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами

(951) - _____
(952) - _____

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестач і втрат	960	-
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	-
Сума нестач і втрат, остаточне рішення щодо винуватців , за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	-

XI. Будівельні контракти

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	-
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	-
валова замовникам	1130	-
з авансів отриманих	1140	-
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	-
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	-

ХІІ. Податок на прибуток

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	-
Відстрочені податкові активи: на початок звітного року	1220	-
на кінець звітного року	1225	-
Відстрочені податкові зобов'язання: на початок звітного року	1230	-
на кінець звітного року	1235	-
Включено до Звіту про фінансові результати - усього	1240	-
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1241	-
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	-
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	-
Відображено у складі власного капіталу - усього	1250	-
у тому числі:		
поточний податок на прибуток	1251	-
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	-
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	-

ХІІІ. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	18889
Використано за рік - усього	1310	-
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	-
придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	-
з них машини та обладнання	1313	-
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	-
погашення отриманих на капітальні інвестиції позик	1315	-
	1316	-
	1317	-

XIV. Біологічні активи

Групи біологічних активів	Код рядка	Обліковуються за первісною вартістю										Обліковуються за справедливою вартістю				
		залишок на початок року		надійшло за рік	вибуло за рік		нараховано амортизації за рік	втрати від зменшення корисності	вигоди від відновлення корисності	залишок на кінець року		залишок на початок року	надійшло за рік	зміни вартості за рік	вибуло за рік	залишок на кінець року
		первісна вартість	накопичена амортизація		первісна вартість	накопичена амортизація				первісна вартість	накопичена амортизація					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Довгострокові біологічні активи – усього в тому числі:	1410	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
робоча худоба	1411	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
продуктивна худоба	1412	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
багаторічні насадження	1413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1414	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
інші довгострокові біологічні активи	1415	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні біологічні активи – усього в тому числі:	1420	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
тварини на вирощуванні та відгодівлі	1421	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
біологічні активи в стані біологічних перетворень (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі)	1422	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
	1423	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
інші поточні біологічні активи	1424	-	x	-	-	x	x	-	-	-	x	-	-	-	-	-
Разом	1430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Із рядка 1430 графа 5 і графа 14 вартість біологічних активів, придбаних за рахунок цільового фінансування

(1431) - _____

Із рядка 1430 графа 6 і графа 16 залишкова вартість довгострокових біологічних активів, первісна вартість поточних біологічних активів і справедлива вартість біологічних активів, утрачених унаслідок надзвичайних подій

(1432) - _____

Із рядка 1430 графа 11 і графа 17 балансова вартість біологічних активів, щодо яких існують передбачені законодавством обмеження права власності

(1433) - _____

XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів

Найменування показника	Код рядка	Вартість первісного визнання	Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями	Результат від первісного визнання		Уцінка	Виручка від реалізації	Собівартість реалізації	Фінансовий результат (прибуток +, збиток -) від	
				дохід	витрати				реалізації	первісного визнання та реалізації
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва - усього	1500	512 509	400 825	296 197	(184 513)	-	453 437	400 406	53 031	111 684
у тому числі:										
зернові і зернобобові	1510	338 817	(267 555)	191 248	(119 986)	-	268 102	(217 412)	50 690	71 262
з них:										
пшениця	1511	33 519	(44 009)	10 078	(20 568)	-	43 853	(43 302)	551	-10 490
соя	1512	83 308	(73 716)	46 060	(36 768)	-	80 126	(64 096)	16 030	9 292
сояник	1513	147 649	(101 265)	91 246	(44 862)	-	153 403	(156 166)	-2 763	46 384
ріпак	1514	18 583	(24 384)	8 666	(14 467)	-	21 245	(19 539)	1 706	-5 801
цукрові буряки (фабричні)	1515	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
картопля	1516	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
плоди (зерняткові, кісточкові)	1517	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інша продукція рослинництва	1518	7 460	(7 621)	5 037	(5 198)	-	10 687	(7 289)	3 398	-161
додаткові біологічні активи рослинництва	1519	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва - усього	1520	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
у тому числі:										
приріст живої маси – усього	1530	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
з нього:										
великої рогатої худоби	1531	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
свиней	1532	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
молоко	1533	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
вовна	1534	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
яйця	1535	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
інша продукція тваринництва	1536	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
додаткові біологічні активи тваринництва	1537	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
продукція рибництва	1538	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
	1539	-	(-)	-	(-)	-	-	(-)	-	-
Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи - разом	1540	512 509	(400 825)	296 197	(184 513)	-	453 437	(400 406)	53 031	111 684

ЕП ІВАНЧУК
ІАГ, ІА
1 11 11 11

Керівник

ІВАНЧУК ГАЛИНА ІВАНІВНА

Головний бухгалтер

ІВАШКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

